

<http://doi.org/10.22133/tlj.2025.464242.1187>

Strategic Planning of Biophilic Tourism (Case Study: Chamran Boulevard, Karaj)

Azin Pirasteh^{1*} , Maliheh Babakhani² , Mohammad Reza Yazdanpanah Shahabadi³

¹ MA. Student in Urban Planning, Faculty of Architecture and Urban Planning, Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran.

² Assistant Prof., Department of Architecture and Urban Development, Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran.

³ Assistant Prof., Department of Urban Planning and Design, Faculty of Art and Architecture, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Article Info	Abstract
Original Article	Tourism is considered one of the most important economic activities and an important perspective for the economic and social development of societies, it also has negative aspects such as environmental destruction. One of the approaches that has attracted the attention of urban planners in recent decades to reduce the harmful effects of tourism on the environment is the biophilic concept. Since tourism can accept different forms, one of the forms of tourism is urban biophilic tourism, which leads to environmental sustainability in cities through preserving the environment and reducing the destruction of nature. The main issue of this research is how to use the strategic planning approach of biophilic tourism in Chamran Boulevard in Karaj city. The purpose of the research is to investigate the concept of biophilic tourism and the strategic planning of Chamran Blvd. in Karaj, emphasizing the biophilic tourism approach and descriptive-analytical type. In this regard, with the SWAT analysis, the status of each aspect of Karaj city was identified, and after that, with the help of the evaluation matrix of internal and external factors, the status of the development strategies in the target site (defensive strategy) was determined, then the target strategies were proposed and then From that, with the help of the QSPM matrix, the priority of each of the strategies was determined, and then strategies were proposed for each of the strategies. These strategies have included creating night inspections to prevent crime-ridden spaces, creating proper night lighting on pedestrian paths, etc.
Received: 22-06-2024	
Accepted: 26-10-2024	
Keywords: tourism, biophilic biophilic tourism strategic planning Chamran Boulevard Karaj City	
*Corresponding author e-mail: a.pirasteh@edu.ikiu.ac.ir	
How to Cite: Pirasteh, A., Babakhani, M., & Yazdanpanah Shahabadi, M. (2025). Strategic Planning of Biophilic Tourism. <i>Tourism and Leisure Time Journal</i> , 10(20), 41-69.	
Published by University of Science and Culture https://www.usc.ac.ir Online ISSN: 2783-3828	

1. Introduction

Tourism is the largest and most efficient industry in the world, which, as one of the most important economic activities, is an important part of the economy of many countries in the world at different stages of development (Azilah, 2016, p. 117, Hall & Seyfi, 2020, p. 62) and Since urban areas include various historical, cultural and even natural spaces, they are considered one of the most important tourist destinations in countries (Aksoz & Bac, 2012). With all the positives associated with tourism and despite the fact that the tourism industry is one that manages diverse products and experiences for people with a wide range of motivations, preferences and cultural perspectives interacting with the host community (Wall & Mathieson, 2005), can have consequences for the host society, one of which is the disturbance of the ecological balance and the destruction of nature. Therefore, urban planners came to try to adopt a new approach in the direction of aligning and connecting nature and the tourism industry, this approach is now known as biophilic tourism. The biophilic approach, as one of the approaches that is considered a subset of sustainability, can increase the performance of city systems and components by adopting green strategies to achieve a healthier environment and a strong and adaptable urban structure in the face of disasters (Tarek & Salah El-Din, 2021).). Biophilic tourism, with its nature-oriented nature in urban spaces, leads to the balance and preservation of the environment and the reduction of nature destruction, the use of native natural phenomena, and economic and social stability (Tordest et al., 1400, pp. 65-79). To achieve this important issue, in this research, using the strategic planning approach as a model that guides the goals, policies and guidelines of an organization to an integrated and coherent strategy (Coda, 1988; Mella, 2012; 2015a,b)), Chamran Boulevard in Karaj city with features such as location at the entrance of the city, convenient access, natural landscape has been selected as a case study to answer the questions of what are the components of urban biophilic tourism and what strategies and policies can be used to develop the model of biophilic tourism. It was used in the area of Chamran Boulevard., Karaj city, to be answered.

2. Literature Review

Tourism is a French word and it is derived from the root of tour (Maleh Al-Rakai, 1400). The World Tourism Organization (WTO) has defined the concept of tourism as follows: Tourism is the activities of people who travel outside their usual place of residence for rest, work and other reasons and stay there for a maximum of one consecutive year (Geoldner & Ritchie, 2021). Due to the fact that tourism takes different forms and accepts a wide range of special situations, one of the spatial patterns formed at the present time is tourism in nature or nature tourism (Azilah, 2016, p.118). This type of tourism is realized with the help and cooperation with nature, which is actually environmental attitudes, conscious and responsible behavior related to the natural and cultural environment, and an ethical approach in which the goal of tourism is to gain new experiences by actively participating with nature and protecting and strengthening the integrity of the environment. and biodiversity (Meler & Marija, 2012, p. 133). From the perspective of biophilic tourism, cities are places with a wide set of principles related to nature and its protection, restoration and development, education, culture preservation, economic benefits, biodiversity protection, love of nature and familiarity with biological species and nature and use. They and everything related to nature and living beings in the city are accompanied (Tardest et al., 1400). The term biophilic is adapted from the root of biophilia (inherent human tendency to natural systems and processes), which conveys the innate and emotional dependence of humans on other living beings (Xue et al, 2019, p. 52, Arof et al, 2020, p. 2)). The biophilic cities movement seeks to reimagine nature as an essential infrastructure for cities, seamlessly integrating the city and nature to provide abundant and accessible nature for all residents and health and well-being outcomes (Panlasigui et al., 2021). Due to the fact that urban planners and designers have become obliged to take advantage of urban planning approaches to integrate environmental concepts in cities, urban planning has come to guide cities towards the goals of sustainable development by recognizing the potential of cities and reducing their weak points. This type of planning, called strategic planning, is one of the forms of planning in cities, which leads to the knowledge of the city in its various dimensions and helps planners to have a model for planning and guiding and developing the city (Clouser & Cothran, 2006).

3. Methodology

The present research was carried out with the aim of strategic planning of biophilic tourism (case study: Chamran Boulevard, Karaj) with a descriptive-analytical approach. The analysis of its information is based on research criteria and indicators using the SWOT technique. This method includes a systematic thinking and is a tool for analyzing the internal and external factors of an organization (Yuksel, 2007, p. 3365). After the SWAT analysis, the internal and external factors of the organization were determined with the help of the evaluation matrix of internal and external factors. To prepare these matrices, strengths, weaknesses, opportunities and threats are first listed and each factor is assigned a weight factor between zero (unimportant) and one (very important). Finally, a score of 1 to 4 has been given to each factor, and finally, to determine the final score of each factor, the coefficient of each factor has been multiplied by their score. After the SWAT analysis and evaluation of the matrix of internal and external factors, with the help of the QSPM matrix, the best strategies have been selected and prioritized. After going through these steps, strategies have been stated for each of the proposed strategies.

3. Results

After the investigations carried out with the help of SWAT analysis and assessment of the internal and external environment, the state of development strategies in the direction of strategic planning of biophilic tourism in Chamran Blvd, Karaj city, was placed in the scope of defensive strategies. The purpose of these strategies is to reduce internal weaknesses and avoid threats from the external environment.

4. Conclusion

Based on the research conducted in connection with the research topic, the components of biophilic tourism which have been conducted by different researchers, included physical and infrastructure, environmental, managerial, social and cultural dimensions, which were also discussed in this research along with the economic dimension. Finally, after examining the status of each of these dimensions, using the evaluation matrix of internal and external factors, strategies were presented for planning biophilic tourism in Karaj city, and finally, with the help of the QSPM matrix, the proposed strategies were prioritized. The prioritization of these strategies includes 1- supporting the private sector in the direction of investment, 2- vegetation protection programs to prevent the risk of flooding and flooding, 3- the formation of public institutions to participate in matters related to biophilic tourism and education, 4- creating lighting. Suitable at night on footpaths 5- Creation of night inspections to prevent crime-prone spaces, 6- Provision of necessary funds from the private and public sectors, which are in accordance with the results of studies by Rivo et al. 2015, Tardest et al. 2021, Movadat & Valipour 2020, Shokrani and Nourai 2022, Tarek and Salahuddin 2021, Tabrizi and Jafarpisheh 2022, Panlasigi et al. 2021, Redha 2022, Pedersen Zari 2023 and Ebrahimpour 2020 are in line. In line with these strategies, policies have been presented, which have finally been presented by tabulating the impact of each strategy on the dimensions and indicators mentioned in the conceptual model of the research.

گردشگری و اوقات فراغت

<http://doi.org/10.22133/tlj.2025.464242.1187>

برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری بیوفیلیک (موردپژوهی: بلوار چمران شهر کرج)

آذین پیراسته^{۱*}، ملیحه باباخانی^۲، محمدرضا یزدان‌پناه شاه‌آبادی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران.

^۲ استادیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران.

^۳ استادیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
مقاله پژوهشی	گردشگری، که یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی و چشم‌انداز مهمی برای توسعه اقتصادی و اجتماعی جوامع محسوب می‌شود، جنبه‌های منفی‌ای نیز دارد؛ مانند تخریب محیط‌زیست و طبیعت. یکی از رویکردهایی که در دهه‌های اخیر برای کاهش آثار زیانبار گردشگری بر روی محیط‌زیست توجه برنامه‌ریزان شهری را به خود جلب کرده است، مفهوم بیوفیلیک است. از آن روی که گردشگری می‌تواند اشکال مختلفی را پذیرا باشد، یکی از اشکال گردشگری نیز گردشگری بیوفیلیک شهری است که از طریق حفظ محیط‌زیست و کاهش تخریب طبیعت، به پایداری زیست‌محیطی در شهرها منجر می‌شود. مسئله اصلی این پژوهش نیز نحوه به‌کارگیری رویکرد برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری بیوفیلیک در بلوار چمران شهر کرج است. هدف از انجام پژوهش، بررسی مفهوم گردشگری بیوفیلیک و برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری بلوار چمران شهر کرج با تأکید بر رویکرد گردشگری بیوفیلیک و از نوع توصیفی - تحلیلی است. در همین راستا، با تحلیل سوات وضعیت هریک از ابعاد شهر کرج شناسایی شدند و پس از آن، به کمک ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی، وضعیت راهبردهای توسعه در سایت مدنظر (راهبرد تدافعی) مشخص شد، سپس راهبردهای مدنظر مطرح و پس از آن، به کمک ماتریس QSPM، اولویت هریک از راهبردها مشخص و پس از آن نیز برای تکمیل هریک از راهبردها راهبردهایی مطرح شد. این راهبردها عبارت‌اند از: ایجاد بازرسی شبانه برای جلوگیری از فضاهای جرم‌خیز، ایجاد نورپردازی مناسب شبانه در مسیرهای پیاده و غیره.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۰۲	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۰۵	
واژگان کلیدی: گردشگری بیوفیلیک گردشگری بیوفیلیک برنامه‌ریزی راهبردی بلوار چمران شهر کرج	
*نویسنده مسئول ایرانامه: a.pirasteh@edu.ikiu.ac.ir	
نحوه استناددهی:	
پیراسته، آذین، باباخانی، ملیحه و یزدان‌پناه شاه‌آبادی، محمدرضا (۱۴۰۴). برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری بیوفیلیک (موردپژوهی: بلوار چمران شهر کرج). گردشگری و اوقات فراغت، ۱۰(۲۰)، ۴۱-۶۹.	
ناشر: دانشگاه علم و فرهنگ https://www.usc.ac.ir	
شاپای الکترونیکی: ۲۷۸۳-۳۸۲۸	

مقدمه

گردشگری بزرگ‌ترین و کارآمدترین صنعت در جهان است که چشم‌انداز بسیار خوبی برای رشد و توسعه دارد (Azilah, 2016, p. 117) و یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی در سراسر جهان (Lopes et al., 2021; Baruti et al., 2020) و همچنین جزء مهمی از اقتصاد بسیاری از کشورهای جهان در مراحل مختلف توسعه به شمار می‌رود (Seyfi & Hall, 2020, p. 62). نواحی شهری به دلیل داشتن فضاهای متنوع، اعم از جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی و حتی طبیعی، مقاصد گردشگری مهمی به شمار می‌آیند. همچنین به سیستم گردشگری پیچیده‌ای توجه می‌کند که بر محدوده‌های شهری متمرکز است. این سیستم تمام شرایط و مظاهر فعالیت‌های گردشگری، انواع و زیرساخت‌های گردشگری محدوده شهر را شامل می‌شود (Aksoz & Bac, 2012). صنعت گردشگری محصولات و تجربیات متنوعی را برای افرادی که طیف وسیعی از انگیزه‌ها، ترجیحات و دیدگاه‌های فرهنگی دارند و در تعامل با جامعه میزبان هستند مدیریت می‌کند. نتیجه این تعامل مجموعه‌ای از پیامدها برای گردشگر، جامعه و شهر میزبان و صنعت گردشگری است (Wall & Mathieson, 2005). یکی از پیامدهای مهم مرتبط با صنعت گردشگری شهری، آسیب به محیط‌زیست و طبیعت است؛ به طوری که فعالیت‌های مرتبط با گردشگری در شهرها، می‌توانند تعادل زیست‌محیطی را برهم بزنند و موجب تخریب فضاهای طبیعی در شهرها شوند؛ از این رو برنامه‌ریزان شهری در پی آن‌اند که رویکردی نوین را برای همسویی بیشتر با طبیعت در ارتباط با صنعت گردشگری اتخاذ کنند. چنین رویکردی برگرفته از برنامه‌ریزی شهری بیوفیلیک است که امروزه با عنوان گردشگری بیوفیلیک شهری شناخته می‌شود.

رویکرد بیوفیلیک^۱، که به نوعی زیرمجموعه پایداری به شمار می‌رود، یکی از رویکردهایی است که در حوزه شهرسازی، طراحی شهری، معماری و مطالعات شهری در سال‌های اخیر توجه کارشناسان را به خود جلب کرده است. این رویکرد، که در برخورد با طبیعت نگرشی حداکثری محسوب می‌شود، از دغدغه به حداقل رساندن آسیب‌های توسعه بر محیط‌زیست فراتر رفته و بر پیوند و هم‌زیستی مردم با طبیعت در قالب فرایند طراحی محیط مصنوع تأکید دارد (شاطرزاده و همکاران، ۱۴۰۱). رویکرد بیوفیلیک عملکرد سیستم‌ها و اجزای شهرها را با اتخاذ راهبردهای سبز برای دستیابی به محیط سالم‌تر و ساختار شهری سازگار و قوی در مواجهه با بلایا افزایش می‌دهد (Tarek & Ouf, 2021). گردشگری بیوفیلیک^۲ به دلیل ماهیت طبیعت‌محوری در فضاهای شهری از طریق تعادل و حفظ زیست‌محیطی، کاهش تخریب طبیعت، کاهش انباشت زباله، حمایت از مشاغل محلی و افزایش درآمد محلی، خلق کسب‌وکارهای جدید، ایجاد الگوهای بیوفیلیک نوآورانه در شهر، بهره‌گیری از پدیده‌های طبیعی بومی و محیط پیرامون، ارتقای سرمایه اجتماعی و جامعه از پایداری زیست‌محیطی، پایداری اقتصادی و پایداری اجتماعی حمایت می‌کند (تردست و همکاران، ۱۴۰۰، ص ۶۵-۷۹).

برنامه‌ریزی راهبردی نیز تلاش منظم برای تولید تصمیم‌ها و اقدام‌های اساسی است که چستی یک سازمان، فعالیت‌ها و چرایی انجام آن‌ها را شکل داده و راهنمایی می‌کند (Bryson, 2018). برنامه‌ریزی راهبردی الگویی است که با هماهنگ‌سازی اهداف، خط‌مشی‌ها و رهنمودها، سازمان را به سوی راهبردی یکپارچه و منسجم هدایت می‌کند (Coda, 1988; Mella, 2012; 2014; 2015). کشور ایران با توجه به داشتن منابع متعدد، جاذبه‌های گردشگری و همچنین با داشتن شرایط آب‌وهوایی مناسب، یکی از مقاصد گردشگری پرطرفدار جهان محسوب می‌شود که متأسفانه به دلیل فقدان مدیریت صحیح مسئولان مرتبط در این حوزه، پیشرفتی در زمینه رشد و توسعه گردشگری نداشته است. به همین دلیل، با شناخت و ارزیابی دقیق این صنعت، گردشگری می‌تواند به یکی از مقاصد مهم چشم‌اندازهای اقتصادی کشور ایران تبدیل شود. همچنین پررنگ شدن مباحث زیست‌محیطی در سراسر دنیا، در کنار برنامه‌ها و طراحی‌های صورت گرفته برای ارتباط بیشتر انسان با طبیعت، صنعت

1: Biophilic

2: Biophilic Tourism

گردشگری را به‌سوی اهداف توسعه پایدار هدایت کرده است. گردشگری بیوفیلیک شهری یکی از اهداف توسعه پایدار در راستای ارتباط بیشتر انسان با طبیعت برای جلوگیری از هرگونه اقدام تخریب‌گرایانه در محیط طبیعی شناخته شده است که ضرورت اجرای آن در کشور ایران، به دلیل وجود جاذبه‌های طبیعی فراوان و مشکلات زیست‌محیطی امروزی، به وضوح احساس می‌شود. در این میان، شهر کرج به دلیل داشتن طبیعتی بی‌نظیر و بیابان‌های متنوع، اقلیم و موقعیت جغرافیایی مناسب، مقصدی جذاب برای گردشگران به شمار می‌آید. همچنین بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که تاکنون در راستای اجرای گردشگری بر مبنای رویکرد بیوفیلیک در شهر کرج اقدامی صورت نگرفته است. این محدوده در ورودی اصلی شهر کرج واقع شده است؛ بنابراین برای شهروندانی که از تهران و قزوین برای بازدید به شهر کرج می‌آیند دسترسی مناسبی دارد و همچنین در فاصله پنج دقیقه‌ای تا ایستگاه مترو کرج قرار دارد. عبور رودخانه کرج از جوار این بلوار، به‌منزله بستی طبیعی، چشم‌انداز طبیعی از درختان و فضای سبز در اطراف این بلوار، دسترسی راحت برای شهروندان کرجی از جمله دلایل انتخاب این بلوار به‌منزله نمونه مطالعاتی در این پژوهش است؛ بنابراین مسئله اصلی این مقاله نحوه به‌کارگیری الگوی توسعه گردشگری بیوفیلیک در محدوده مطالعاتی است؛ از این‌رو سؤالات اصلی عبارت‌اند از:

۱. مؤلفه‌های گردشگری بیوفیلیک شهری کدام‌اند؟

۲. با استفاده از چه راهبردها و سیاست‌هایی می‌توان الگوی گردشگری بیوفیلیک را در محدوده بلوار چمران شهر کرج به کار گرفت؟

مبانی نظری

توریسم^۱ واژه‌ای فرانسوی است و از ریشه تور گرفته شده است (مالح‌الرحایی، ۱۴۰۰). سازمان جهانی گردشگری (WTO)^۲ مفهوم گردشگری را چنین تعریف کرده است: «گردشگری عبارت است از فعالیت‌های افرادی که برای استراحت، کار و دلایل دیگر به خارج از محیط سکونت معمول خویش سفر کرده و حداکثر برای یک سال متوالی آنجا اقامت می‌کنند» (Goeldner & Ritchie, 2011). گردشگری به‌عنوان مجموعه‌ای از منابع یا فعالیت‌های گردشگری تعریف می‌شود که در شهرها و شهرک‌ها واقع بوده و به بازدیدکنندگان خارجی ارائه می‌شود و در ارتباط با پویایی شهری قرار دارد (Sugimoto et al., 2019).

با توجه به این امر که گردشگری می‌تواند در اشکال مختلفی ظاهر شود، یکی از الگوهای فضایی گردشگری شکل گرفته در زمان حاضر، گردشگری در طبیعت یا طبیعت‌گردی است. این نوع از گردشگری دربرگیرنده گونه‌های متفاوتی از گردشگری است. این گونه‌ها عبارت‌اند از: اکوتوریسم یا طبیعت‌گردی (گردشگری ساحلی، کوهستان و برف، جنگل، کویر و بیابان، چشمه‌های آب معدنی و...)، گردشگری طبیعت‌نهاد، گردشگری پایدار، گردشگری سبز و غیره. هریک از این اشکال ویژگی‌هایی دارند: گردشگری سبز از پایداری محیط‌زیست، جامعه و مشاغل محلی و گردشگران حمایت می‌کند (Azilah, 2016, p. 118). گردشگری سبز یا طبیعت‌محور نوعی صنعت گردشگری را نشان می‌دهد که به کمک و با همکاری طبیعت تحقق می‌یابد. این نوع گردشگری، نگرش‌های محیطی، رفتار آگاهانه و مسئولانه مرتبط با محیط طبیعی و فرهنگی و رویکردی اخلاقی است که در آن هدف گردشگران کسب تجربیات جدید با مشارکت فعالانه و مستقیم با طبیعت و محافظت و تقویت تمامیت محیط و تنوع‌های زیستی است (Meler & Marija, 2012, p. 133). گردشگری سبز اغلب با محیط‌زیست‌گرایی، هم به‌منزله جنبشی اجتماعی و هم به‌منزله جهان‌بینی شخصی، همسو هستند (Coleman, 2004; Schrepfer, 2005; Erickson, 2013). این نوع گردشگری به‌عنوان تجربه‌ای روشن‌تر در ارتباط با سفر در طبیعت، که به حفاظت از اکوتوریسم^۳ و درعین حال احترام به یکپارچگی جوامع میزبان کمک می‌کند، تعریف می‌شود (Scace et al., 1992, p. 14). از منظر گردشگری بیوفیلیک، شهرها مکان‌هایی هستند که با مجموعه گسترده‌ای از اصول مربوط به طبیعت و حفاظت، ترمیم و توسعه آن، آموزش، حفظ فرهنگ، منافع اقتصادی، حفاظت از تنوع‌های زیستی، عشق به طبیعت و

1. Tourism

2. World Tourism Organization

3. Ecotourism

آشنایی با گونه‌های زیستی و طبیعت و کاربرد آن‌ها و همه آنچه مربوط به طبیعت و موجودات زنده در شهر است همراه می‌شود. این نوع گردشگری همه زیرساخت‌های سبز و آبی، خدمات اکوسیستم و مفاهیم زیست‌توده در شهرها را شامل می‌شود و به مثابه زیرمقوله گردشگری طبیعت‌گرا و پایدار، داوطلبانه، مسئولانه و آگاهانه و مشتمل بر تجربه توانمان با یادگیری و بهره‌مندی از طبیعت است که در آن گردشگر ضمن آشنایی با تنوع‌های زیستی و موجودات زنده محلی از محیط‌زیست محافظت می‌کند (تردست و همکاران، ۱۴۰۰).

واژه بیوفیلیا^۱ از واژه‌های یونانی بیو و فیلیا گرفته شده است که به معنای عشق به زندگی است (Santas, 2014). بیوفیلیا تمایل ذاتی انسان به سیستم‌ها و فرایندهای طبیعی است (Xue et al., 2019, p. 52). بیوفیلیا مبنای نظری بالقوه‌ای برای توضیح و افزایش مزایای سلامت و تندرستی طبیعت شهری فراهم می‌کند. این مزایا پتانسیل بهبود درخور ملاحظه زیست‌پذیری در مناطق شهری متراکم و ارائه مزایای اقتصادی از طریق کاهش هزینه‌های سلامت جسمی و روانی را دارند (Reeve et al., 2015). اریش فروم^۲ در حوزه روان‌شناسی، اصطلاح بیوفیلی را در دهه ۱۹۶۰ برای توصیف گرایش انسان به جذب هرآنچه زنده و حیاتی است، مطرح کرد. روان‌شناس اجتماعی، اریش فروم، در سال ۱۹۶۱ عواقب دوربودن از طبیعت را دریافته بود و در مقابل آن کلمه یونانی بیوفیلی را مطرح کرده بود که در دهه‌های اخیر این مفهوم توسط جوامع علمی ارائه شد و به معنای میل ذاتی انسان با دنیای طبیعت است (Ziari et al., 2018, p. 2; Pedersen Zari, 2023, p. 2). این اصطلاح را ادوارد ویلسون^۳ رواج داد؛ بدین معنا که انسان‌ها با طبیعت رشد کرده‌اند و بر این اساس به طبیعت احتیاج دارند. این مفهوم از طریق ویلسون در کتاب هم‌زیستی به‌عنوان وابستگی عاطفی ذاتی انسان‌ها به طبیعت و دیگر گونه‌ها یا فرایندهای زیستی محبوب شد (Lefosse et al., 2023). بنابراین، بیوفیلیا هم یک ویژگی تطبیقی تکاملی است (به این معنا که توانایی انطباق با محیط قابلیت است که از طریق نظامی قراردادی متشکل از نمادهای مشترک بین انسان‌ها، به نسل‌های بعدی منتقل می‌شود) و هم احساسی است که افراد را به نظام‌ها و فرایندهای طبیعی پیوند می‌دهد (Totaforti, 2020). بیوفیلیا این عقیده را توسعه داد که تماس با طبیعت نقشی اساسی در بهبود جسمی و روحی انسان بازی می‌کند (Beatley & Newman, 2013, p. 23).

اصطلاح بیوفیلیک، که از ریشه بیوفیلیا اقتباس شده است، وابستگی ذاتی و عاطفی انسان به سایر موجودات زنده را می‌رساند؛ ازاین‌رو می‌توان گفت طبیعت بخشی از طبیعت نهایی انسان است (Arof et al., 2020, p. 2). مفهوم شهر بیوفیلیک را بیتی معرفی کرد. او پیشنهاد کرد شهرها طراحی و برنامه‌ریزی شوند تا عمیقاً طبیعت‌دوست و ارگانیک باشند و فرصت‌هایی برای تماس گسترده و عمیق بین ساکنان شهری و طبیعت فراهم کنند. او همچنین از نیاز به اصلاح برنامه‌ریزی‌ها و سیستم‌های تنظیمی استفاده از زمین برای تسهیل این امر حمایت کرد (Milliken et al., 2023; Beatley, 2011). جنبش شهرهای بیوفیلیک به دنبال این است که طبیعت را به‌منزله زیرساخت ضروری برای شهرها بازنگری کند، شهر و طبیعت را به‌طور یکپارچه ادغام کند تا طبیعتی فراوان و در دسترس برای همه ساکنان و نتایج مربوط به سلامت و رفاه فراهم کند (Panlasigui et al., 2021). شهر بیوفیلیک شهری است که به درک ارتباط ذاتی افراد با دنیای زنده پاسخ می‌دهد (Pedersen Zari, 2019).

بهره‌گیری از رویکردهای شهرسازی برای تلفیق مفاهیم زیست‌محیطی در شهر به‌منظور حفظ و نگهداری از محیط‌های مصنوع و طبیعی شهرها، امری است که تقریباً بر تمامی برنامه‌ریزان و طراحان شهری واجب شده است. برنامه‌ریزی برای شناسایی پتانسیل و کمبودهای موجود در شهرها، در راستای تقویت این پتانسیل‌ها و رفع کمبودها، شهرها را به‌سمت اهداف توسعه پایدار هدایت خواهد کرد. برنامه‌ریزی راهبردی یکی از اشکال برنامه‌ریزی در شهرهاست که به شناخت شهر در ابعاد مختلف آن منجر می‌شود و به برنامه‌ریزان کمک می‌کند تا الگویی برای برنامه‌ریزی و هدایت و توسعه شهر داشته باشند. برنامه‌ریزی راهبردی فرایندی است که تعیین می‌کند یک سازمان قصد انجام چه کاری را دارد و برای رسیدن به آن به چه شیوه‌ای عمل می‌کند و در نظر دارد که سازمان باید به محیط پیرامونی خود، که محیطی پویا و پیش‌بینی‌ناپذیر و در حال

1. Biophilia
2. Erich Fromm
3. Edward Osbone Wilson

تغییر است، پاسخ دهد (Cothran & Clouser, 2006). برنامه‌ریزی راهبردی به‌طور خاص، فرایند باز و مشارکتی خلاق است که اساس پیوند فعالیت‌های مرتبط همه ذی‌نفعان شهر را برای دور زمانی مشخص برقرار می‌کند و بر موضوعات اساسی تمرکز دارد (Steinberg, 2005, p. 70).

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های داخلی متعددی در زمینه بیوفیلیک انجام شده است. در ادامه، به بررسی چند نمونه از این پژوهش‌ها می‌پردازیم: مودت و ولی‌پور (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «بررسی و طراحی شهر بیوفیلیک با الهام از رودخانه شهری، نمونه موردی: شهر دزفول»، تردست و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «تبیین الگوی برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری بیوفیلیک، مطالعه موردی: کلان‌شهر تهران»، ابراهیم‌پور (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «برنامه‌ریزی بیوفیلیک، رویکردی جدید در راستای دستیابی به زیست‌پذیری در شهرهای جدید ایران (نمونه موردی: شهر جدید هشتگرد)»، شاطرزاده و همکاران (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان «تدوین شاخص‌های ارتقای کیفی محور گردشگری دریاچه مهارلو براساس الگوی بیوفیلیک؛ متناسب با شاخص‌های شهر»، شکرانی و نورائی (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان «تحلیل و سطح‌بندی مناطق پانزده‌گانه کلان‌شهر اصفهان بر مبنای رویکرد برنامه‌ریزی شهری بیوفیلیک»، تبریزی و جعفرپیشه (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان «رویکرد بیوفیلیک در گردشگری شهری (مطالعه موردی: شهر اصفهان)».

پژوهش‌های خارجی انجام‌شده نیز به قرار زیر است:

پدرسن زری پژوهشی با عنوان «درک و طراحی تجربیات طبیعت در شهرها: چهارچوبی برای شهرنشینی بیوفیلیک» (Pedersen zari, 2023)، ریو و همکاران پژوهشی با عنوان «شهرسازی بیوفیلیک، مشارکت در سبزی‌سازی شهری جامع برای نوسازی شهری» (Reeve et al., 2015)، بیتلی و نیومن پژوهشی با عنوان «شهرهای بیوفیلیک، شهرهای پایدار و تاب‌آور هستند» (Beatley & Newman, 2013)، تارک و اوف پژوهشی با عنوان «شهرهای هوشمند بیوفیلیک: نقش طبیعت و فناوری در افزایش تاب‌آوری شهری» (Tarek & Ouf, 2021)، پاناسیگی و همکاران پژوهشی با عنوان «بیوفیلی فراتر از ساختمان: استفاده از ابزارهای برنامه‌ریزی تنوع زیستی شهری برای ایجاد شهر بیوفیلی» (Panlasigui et al., 2021)، ردها پژوهشی با عنوان «رویکرد طراحی بیوفیلیک برای بهبود سلامت انسان در محیط ساخته‌شده» (Radha, 2022). در جدول ۲، به‌اختصار به هریک از این پژوهش‌ها، اهداف و مؤلفه‌های بررسی‌شده در آن‌ها اشاره شده است.

جدول ۱: نتایج تحقیقات پیشین

نویسنده و سال پژوهش	هدف پژوهش	مؤلفه‌های پژوهش	نتیجه پژوهش
مودت و ولی‌پور، ۱۳۹۹	طراحی بیوفیلیک شهری	ابعاد طبیعی، زیست‌محیطی، تقاضای	پیشنهاداتی باتوجه به راهبردها و
	بر مبنای افزایش سلامت	گردشگری، فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی،	سیاست‌های بررسی‌شده برای
	روح‌وروان، افزایش تعاملات	مدیریت شهری، شیب جداره رودخانه، سازه‌های	طراحی کنار رود دز، مانند استفاده
	اجتماعی و فرهنگی و دانش	گیاهی صوت‌شکن، بوستان‌های شهری و	از شیب آرام جداره رودخانه
	و قدردانی از طبیعت به رودخانه دز.	فراشهری، محورهای عبور و مرور سواره و پیاده،	به‌منظور ایجاد فضای سبز و
تردست و همکاران، ۱۴۰۰	تبیین و بررسی محورها و	فعالیت‌های تفریحی، فضاهایی برای تعاملات	شیب‌های تند برای طراحی منظر
	راهبردهای اثرگذار بر گردشگری بیوفیلیک.	اجتماعی، جذب همکاری ساکنان منطقه	شهری و غیره ارائه شده است.
		نهادهای سازمان‌ها، زیرساخت‌ها و شرایط،	ارجحیت توجه به نهادهای و
		فعالیت‌ها، آگاهی‌ها و نگرش‌ها.	سازمان‌ها در برنامه‌ریزی بیوفیلیک.

تبيين معيارهاي زيست‌پذيري براساس برنامه‌ريزي بيوفيليك با توجه به شرايط بومي در شهرهاي جديد ايران و بومي‌سازي اصول بيوفيليك با شرايط و ويژگي‌هاي اقليمي ايران.	فعاليت بيوفيليك، آموزش، مديريت شهري، محيط‌زيست، مسكن بيوفيليك، الگوي تاريخي، توسعه ميان‌افزا	ارتقاي زيست‌پذيري از طريق برنامه‌ريزي بيوفيليك.
تبيين شاخص‌هاي پيش روي شهري‌سازي بيوفيليك در راستاي ارتقاي كيفيت زندگي.	كالبدی، اجتماعي - فرهنگي، مديريتي، زيرساخت‌ها و شرايط لازم، فعاليت‌هاي بيوفيليك، دانش و رفتار بيوفيليك.	تأثيرگذاري بيشتر مؤلفه‌هاي دست‌رسي به پهنه‌هاي آبي، ميزان گذراندن اوقات فراغت در فضاهاي سبز و سرائه فضاي سبز و جنبه‌هاي مديريتي.
ارائه چهارچوبي چندبعدي براي سنجش رويکرد برنامه‌ريزي شهري بيوفيليك در مقياس كلان و سطح‌بندي مناطق پانزده‌گانه كلان‌شهر.	پايداري زيست‌محيطي، حيات اجتماعي، حمل‌ونقل سبز، مديريت كارآمد، پويابي اقتصادي.	نبود توازن ميان مناطق پانزده‌گانه در برخورداری از امكانات مرتبط با زيرساخت بيوفيليك.
بررسي تأثير شاخص‌هاي شهر بيوفيليك در تصوير ادراكي، تصوير احساسی و تبليغات دهان‌به‌دهان گردشگران اصفهان.	تصوير ادراكي مقصد، تصوير احساسی مقصد، قصد بازديد، تبليغات دهان‌به‌دهان، زيرساخت و شرايط بيوفيليك، فعاليت‌هاي بيوفيليك، دانش و نگرش بيوفيليك، نهادها و حكومت بيوفيليك.	تأثيرگذاري شاخص‌هاي شهر بيوفيليك در تصوير ادراكي و احساسی و تبليغات دهان‌به‌دهان گردشگران و تأثيرگذاري بيشتر در تصوير احساسی.
تعريف يك چهارچوب شهري‌سازي بيوفيليك منحصربه‌فرد براي تحليل و نقشه‌برداري عناصر شهري بيوفيليك.	كمربندهاي سبز، تأمين زيستگاه، محرک‌هاي حسی، ماهيت غيربصري و مجازي.	شهري‌سازي بيوفيليك بايد طيف وسيعی از اطلاعات حسی انسان را دربرگيرد و بايد از دیدگاه چهاربعدي (زمان) طراحي شود.
تأثيرگذاري شهري‌سازي بيوفيليك در محيط‌زيست و ادغام در شهرها.	بام‌هاي سبز، ديوارهاي سبز، سايه درختان، پوشش گياهي اطراف ساختمان‌ها، زيرساخت‌هاي پوشش گياهي، مزارع و كشاورزي شهري، آبراه‌هاي شهري.	مفيدبودن برنامه‌ريزي و طراحي بيوفيليك از نظر پايداري و تقويت رابطه انسان با طبيعت در شهرها.
شناسايي مسيرهاي كليد براي افزايش شهري‌سازي بيوفيليك.	پشت‌بام‌هاي سبز، ديوارهاي سبز، خيابان‌هاي سبز، جنگل‌هاي شهري، شبكه‌هاي اكلوژيكي شهري، پارک‌هاي زيست‌محيطي.	شرايط بهتر شهرها در مواجهه با تغيير اقليم، با وجود فضاهاي سبز بيشتر.
دستيابي به تاب‌آوري شهري با شناسايي شاخص‌هاي	زيرساخت بيوفيليك، فضاها و مكان‌هاي بيوفيليك، فعاليت جامعه و مردم، اقتصاد	ارتباط و اتحاد بيشتر بين گفتمان‌هاي مذهبي درباره بهشت

1. Pedereen zari
2. Angela Reeve
3. Beatley N Newaa n
4. Tarek a aa lah El-Din

به کارگیری طراحی و برنامه ریزی بیوفیلیک.	هوشمند، مردم هوشمند، دولت هوشمند، تحرک هوشمند، داده های هوشمند.	و طراحی بیوفیلیک با شناسایی ارتباط مفاهیم مذهبی و ویژگی های علمی بیوفیلیک.
حمایت از اهداف شهرهای بیوفیلیک از طریق شناسایی سه راه اصلی برنامه ریزی تنوع زیستی شهری و تعیین اولویت برای برنامه ریزی تنوع زیستی.	نگرش ها و دانش بیوفیلیک، شرایط و زیرساخت های بیوفیلیک، نهادهای بیوفیلیک.	توسعه راهبردهای چند منظوره تنوع زیستی شهرها، غنی تر شدن رابطه بیوفیلیک انسان ها در زندگی روزمره را به همراه دارد.
بررسی شیوه های طراحی بیوفیلیک در محیط ساخته شده فعلی در ساختمان های عمومی، خانه ها و محل های کار.	وجود آب، ارتباط بصری و غیربصری با طبیعت، محرک های حسی، نور، اشکال و الگوهای بیوفیلیک.	عناصری مانند نور طبیعی روز و تهویه هوا برای توسعه ساختمان هایی با طراحی خوب استفاده شده است که سلامت و رفاه کاربران را بهبود می بخشد.

پانلاسیگی^۱ و دیگران، ۲۰۲۱

ردها^۲، ۲۰۲۲

در این بخش از مقاله، پیشینه ادبیات مرتبط با مفهوم گردشگری، بیوفیلیک و گردشگری بیوفیلیک در جهان و ایران و همچنین مؤلفه های مطالعه شده در هریک از این پژوهش ها بررسی شد. با جمع بندی این موارد نتیجه گیری می شود که در تمامی پژوهش های پیشین صورت گرفته، ابعاد مختلف شهر - اعم از کالبدی، اجتماعی، زیست محیطی و نهادی و مدیریتی برای مفهوم بیوفیلیک - اهمیت داشته و به منظور تقویت رویکرد بیوفیلیک و به واسطه آن گردشگری بیوفیلیک، باید تمام ابعاد شهر با شاخص های مختلف بررسی شوند و در نهایت در وضعیت مطلوبی قرار گیرند. در این پژوهش سعی شده پس از جمع بندی عوامل و شاخص های گردشگری بیوفیلیک شهری در یک الگوی مفهومی، این رویکرد در بلوار چمران شهر کرج بررسی شود و با شناخت هریک از عوامل و شاخص های بیوفیلیک در مورد پژوهی، راهبردهایی برای اجرایی شدن این رویکرد و در نهایت سیاست های اجرایی برای محدوده مطالعه شده با رویکرد گردشگری بیوفیلیک ارائه شود. این بلوار شامل چند ویژگی مثبت است؛ از جمله قرارگیری در مسیر ورودی به شهر کرج، دسترسی راحت از قسمت های مختلف شهر، وجود ایستگاه مترو در فاصله پنج دقیقه ای آن، داشتن فضاهای کافی برای جای گذاری عناصر مرتبط با طراحی بیوفیلیک، نزدیکی به پارک چمران شهر کرج، وجود اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان البرز در این بلوار، قرارگیری دانشگاه پردیس کشاورزی در ضلع غربی این بلوار، اتصال به معابر مهمی مانند آزادراه قزوین - کرج و پل فردیس. گفتنی است این موارد دلایلی برای انتخاب این بلوار به عنوان نمونه مطالعاتی در این پژوهش بوده است. همچنین در پژوهش حاضر علاوه بر ابعاد مطرح شده دیگر، به بعد اقتصادی نیز توجه شده است؛ بدین سبب پژوهش حاضر از نظر توجه به این بعد در رویکرد برنامه ریزی گردشگری بیوفیلیک و نمونه موردی بلوار چمران شهر کرج، نوآوری تلقی می شود.

الگوی مفهومی پژوهش

در جدول ۲ چهارچوب مناسبی از شاخص ها و معیارها برای شهر بیوفیلیک و گردشگری بیوفیلیک از منظر نظریه پردازان مختلف در بازه های زمانی مختلف آورده شده است. طبق بررسی های صورت گرفته، ابعاد گردشگری بیوفیلیک شامل زیست محیطی، کالبدی و زیرساخت، اجتماعی و فرهنگی و مدیریتی است که هریک براساس شاخص هایی مطرح شده اند.

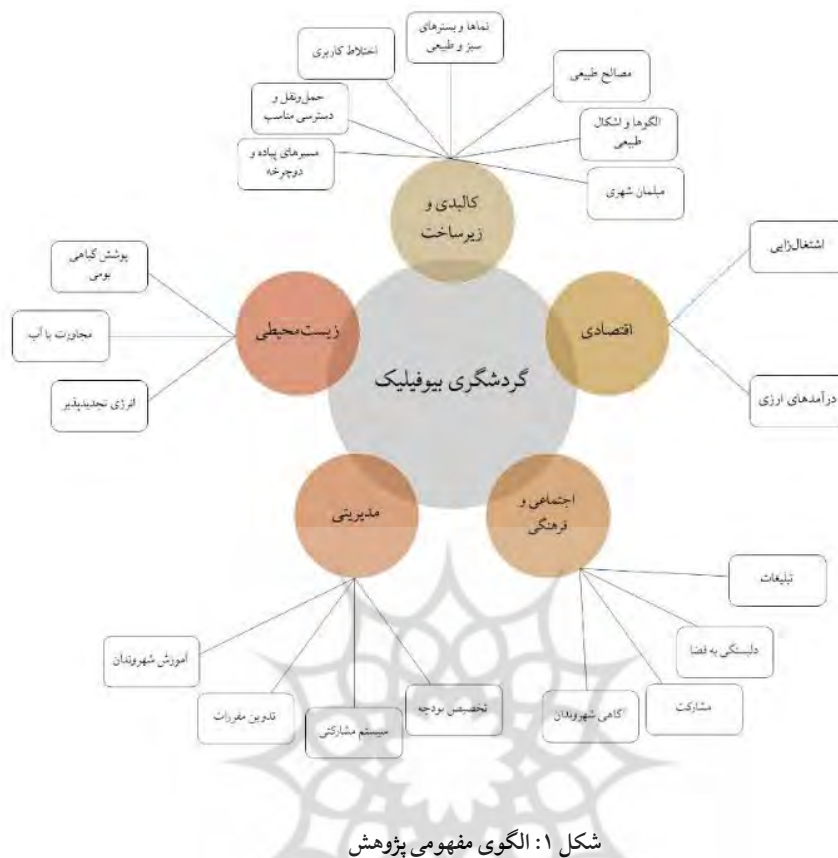
جدول ۲: معیار و شاخص‌های گردشگری بیوفیلیک از دیدگاه پژوهشگران مختلف (نگارندگان به نقل از منابع ذکر شده در جدول)

مؤلفان	شاخص‌ها	معیارها
مرتضی میرغلامی و همکاران، ۱۳۹۵ اسمعیلی و همکاران، ۱۳۹۸ شاطرزاده و همکاران، ۱۴۰۱ Beatley & Newman, 2013 Pedersen zari, 2019 Xue et al., 2019 Kabb o et al., 2019 ee e & kim, 2021 Beatley, 2011 Reeve et al., 2015 Radha, 2022	پوشش گیاهی	زیست‌محیطی
	مصالح زیست‌پذیر	
	نور	
	آب	
	هوا	
	گیاهان	
	حیوانات	
	آتش	
	مواد طبیعی	
	زیرساخت‌ها و شرایط لازم	
	مصالح طبیعی	
	سایه درختان	
Reeve et al., 2015 مودت و ولی‌پور، ۱۳۹۹ مرتضی میرغلامی و همکاران، ۱۳۹۵ اسمعیلی و همکاران، ۱۳۹۸ شاطرزاده و همکاران، ۱۴۰۱ Beatley & Newman, 2013 Pedersen zari, 2019 Xue et al., 2019 Kabb o et al., 2019 ee e & kim, 2021 Beatley, 2011 اسمعیلی و همکاران، ۱۳۹۸	آبراهه‌های شهری	کالبدی و زیرساخت
	مزارع شهری	
	فعالیت‌های بیوفیلیک	
	میلان شهری	
	نورپردازی شبانه	
	اختلاط کاربری‌ها	
	مسیر دوچرخه	
	پیوندهای جغرافیایی	
	پیوندهای تاریخی	
	پیوندهای اکولوژیکی و فرهنگی با مکان و مواد محلی	
	اکولوژی منظر	
	متناسب با زمینه جغرافیایی	
Pedersen zari, 2019 Xue et al., 2019 Kabb o et al., 2019 ee e & kim, 2021 تردست و همکاران، ۱۴۰۰ Reeve et al., 2015 اسمعیلی و همکاران، ۱۳۹۸	دسترسی مناسب	اجتماعی و فرهنگی
	طراحی‌های منطبق با طبیعت	
	رودخانه‌ها و نهرها در شهرها	
	مسیرهای پیاده	
	نماهای سبز شهری	
	الگوها و شکل‌های طبیعی (نقوش حیوانات و گیاهان، تقلید از طبیعت، رنگ طبیعی و ...)	
	بام‌های سبز	
	دیوارهای سبز	
	نظم و پیچیدگی	
	جذابیت و زیبایی	
	تنوع زیستی	

Beatley, 2011 Beatley & Newman, 2013 de la Motte, 2013 Beatley, 2011 Panlasigui et al., 2021	مشارکت
	تشویق به ارتباط با طبیعت
	نمایش فرم و شکل طبیعت
	ترمیم محیط زیست
	آگاهی و نگرش شهروندان از تنوع زیستی
اسمعیلی و همکاران، ۱۳۹۸	فضای وسیع
	تنوع مکانی
	فضا و اشکال و فرم‌ها
	همانگی مکانی
	فضاهای داخل و خارج
Shir Mohammadi & Hashemi Baghi, 1399	تنوع حسی
	تصور احساسی (تحریک‌کننده احساسات برای برقراری ارتباط با یکدیگر، تجربه جدید، دوری از درگیری روزمره، کاهش استرس، ایجاد آرامش)
	تصور شناختی (صمیمی بودن ساکنان، غنی بودن مقصد از جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی و چشم‌اندازهای زیبا و جاذبه‌های طبیعی)
	تبلیغات دهان‌به‌دهان (تشویق دیگران، انتقال اطلاعات با ارزش)
	قصد بازدید (پیشنهاد به دیگران، بازدید مجدد در آینده، نگرش مثبت در ارتباط با آن)
Reeve et al., 2015 Tarek O Ouf, 2021	کاهش استرس
	بازایی توجه
	رضایت در محل کار
	ارتباطات جامعه
	بودجه
Tardost & Hamkaran, 1400 Mada'Zad & Hamkaran, 1397	آموزش شهروندان
	ارزیابی اثرات زیست محیطی
	نهادهای بیوفیلیک
Panlasigui et al., 2021	

مدیریتی

براساس ابعاد و شاخص‌های گردشگری بیوفیلیک در پژوهش‌های مختلف، در این پژوهش نیز ابعاد زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی، کالبدی و زیرساخت، مدیریتی و همچنین اقتصادی به‌منزله ابعاد گردشگری بیوفیلیک شناخته شده‌اند و برای هر یک از این ابعاد، شاخص‌های مدنظر در الگوی مفهومی پژوهش بیان شده است.

شکل ۱: الگوی مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و دارای رویکردی توصیفی - تحلیلی است. جمع‌آوری مبانی نظری پژوهش در دو بخش صورت گرفته است. بخش اول از منابع معتبر علمی و کتابخانه‌ای - اعم از اسناد فرادست، کتاب‌ها، مقاله‌ها، پایان‌نامه‌ها و پایگاه‌های معتبر علمی پژوهشی - استفاده شده است و در بخش دوم برای ارزیابی داده‌ها، برداشت میدانی صورت گرفته است.

تجزیه و تحلیل اطلاعات براساس معیارها و شاخص‌های پژوهش با استفاده از تکنیک سوات صورت گرفته است. تحلیل سوات را اولین بار دو فارغ‌التحصیل مدرسه بازرگانی هاروارد به نام‌های جورج آلبرت اسمیت^۱ و رولند کریستنسن^۲ در سال ۱۹۵۰ مطرح کردند (Duarte et al., 2006, p. 232). یکی از روش‌های مهم در فرایند برنامه‌ریزی راهبردی، روش سوات است (Liang et al., 2009, p. 88). سوات ابزاری بسیار مهم برای تحلیل نظام‌مند عوامل داخلی و خارجی یک سازمان است (Yuksel, 2007, p. 3365). روش سوات روشی است که تفکر نظام‌مند را دربر دارد و شامل عیب‌شناسی جامعی از عوامل مربوط به تولیدات جدید، فناوری، مدیریت و برنامه‌ریزی می‌شود (Shrestha et al., 2004, p. 186). از طریق این مدل سعی می‌شود ضعف‌ها به قوت‌ها تبدیل شوند و با به حداقل رساندن ضعف‌های داخلی و تهدیدهای خارجی، از فرصت‌ها حداکثر استفاده به عمل آید (Arslan & Deha, 2008, p. 902). پس از تحلیل سوات، به کمک ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی، وضعیت عوامل داخلی و خارجی سازمان مشخص شد.

1. George Albert Smith
2. Roland Christensen

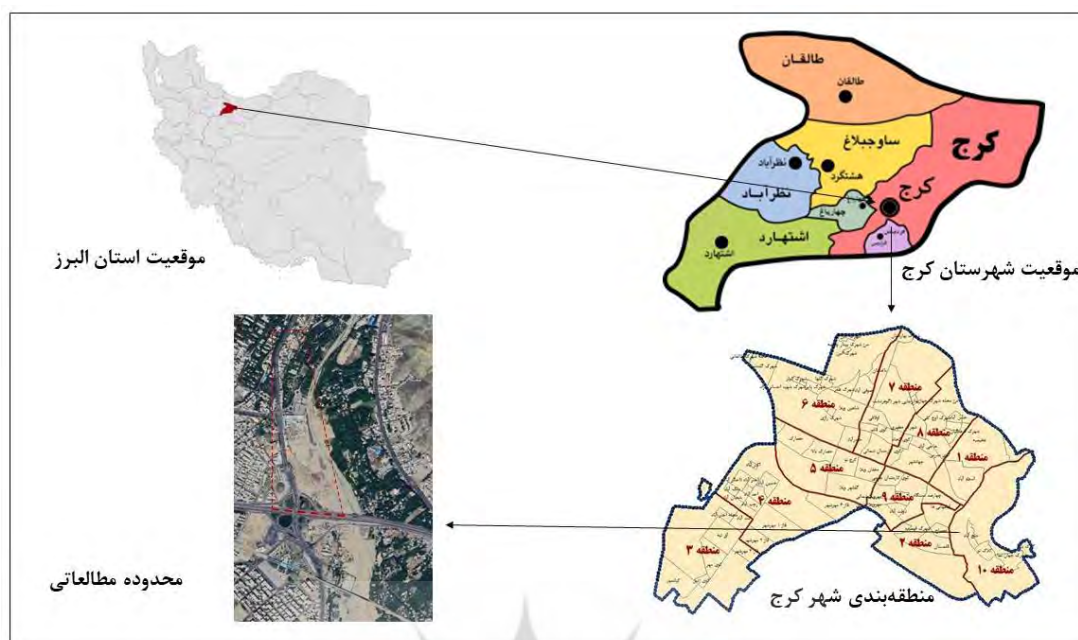
ماتریس ارزیابی عوامل داخلی یا IFE^۱، ابزاری جهت بررسی عوامل داخلی سازمان (نقاط قوت و نقاط ضعف) و ماتریس ارزیابی عوامل خارجی EFE^۲، ابزاری برای بررسی عوامل خارجی (فرصت‌ها و تهدیدها) است. برای تهیه ماتریس ارزیابی عوامل داخلی، ابتدا باید نقاط قوت و سپس نقاط ضعف را فهرست کنیم و به هر عامل، یک ضریب وزنی بین صفر (بی اهمیت) تا یک (بسیار مهم) اختصاص دهیم. در این صورت، جمع ضرایب وزنی اختصاص داده شده باید مساوی یک باشد. به هریک از عوامل، نمره ۱ تا ۴ داده می‌شود. نمره ۱ بیانگر ضعف اساسی، نمره ۲ ضعف کم، نمره ۳ بیانگر قوت و نمره ۴ نشان‌دهنده قوت بسیار زیاد عامل است. برای تعیین نمره نهایی هر عامل، ضریب هر عامل در نمره آن ضرب می‌شود (پویان و همکاران، ۱۴۰۲). برای تعیین نمره نهایی سازمان، باید نمره نهایی هر عامل محاسبه شود. اگر میانگین آن‌ها کمتر از ۲/۵ باشد، سازمان قوی است. مراحل طی شده در ماتریس ارزیابی عوامل خارجی نیز به همین صورت است. برای هریک از عوامل محیط خارجی (فرصت‌ها و تهدیدها)، یک امتیاز بین ۱ تا ۴ در نظر گرفته می‌شود. نمره ۱ به معنای تهدید جدی، نمره ۲ به معنای تهدید قابل اعتنا، نمره ۳ به معنای فرصت قابل اعتنا و نمره ۴ به معنای فرصت طلایی است.

پس از تحلیل سوات و ارزیابی ماتریس عوامل داخلی و خارجی، به کمک ماتریس QSPM، راهبردهای برتر انتخاب شده‌اند. ماتریس برنامه‌ریزی راهبرد کتی ابزاری برای تحلیل سناریوها و انتخاب بهترین سناریو برای اجرای راهبرد در تحلیل سوات است. در واقع این ماتریس یکی از روش‌های ارزیابی، پایش و نظارت برای تحقق راهبردهاست. در این روش مشخص می‌شود که کدامیک از گزینه‌های راهبردی انتخاب شده امکان‌پذیر است و در واقع این راهبردها را اولویت‌بندی می‌کند. در نهایت نیز پس از ارزیابی راهبردها و اولویت‌بندی آن‌ها، راهکارهایی برای هریک از راهبردها مطرح شده است.

شناخت محدوده‌ی مطالعاتی

شهرستان کرج یکی از شهرستان‌های استان و مرکز استان البرز است. این شهرستان در شرق استان البرز قرار دارد و پس از شهرهای تهران، مشهد، اصفهان و تبریز به‌عنوان پنجمین شهر پرجمعیت ایران به‌شمار می‌رود. کرج در ۳۶ کیلومتری غرب تهران و در کرانه غربی رود کرج و در دامنه جنوبی رشته‌کوه البرز قرار دارد. این شهر در فاصله ۴۳ کیلومتری شهر تهران قرار دارد و اتوبان تهران - کرج به طول ۳۳ کیلومتر، این دو شهر را به هم متصل می‌کند. جمعیت این شهر نیز مطابق سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر ۵۹۲/۴۹۲ نفر بوده است (طرح جامع شهر کرج، ۱۳۸۷). بلوار چمران شهر کرج یکی از معابر اصلی شهر کرج است که از محله‌های قلمستان، مصباح و اصفهانی‌ها در شهر کرج عبور می‌کند. این بلوار به معابر مهمی مانند آزادراه قزوین - کرج، بلوار هفت‌تیر، خیابان دانشکده، زیرگذر شورا، کشتارگاه و پل فردیس متصل می‌شود. این بلوار را می‌توان این‌گونه توصیف کرد که به‌عنوان ورودی سرسبز اصلی شهر کرج شناخته می‌شود که باقی‌مانده باغ‌شهر کرج است که از میدان شهید سلطانی یا پل فردیس (در قسمت جنوب آن) شروع می‌شود و تا بلوار شورا در شمال آن ادامه می‌یابد. در ضلع شرقی این بلوار یکی از بزرگ‌ترین پارک‌های استان البرز (پارک چمران) واقع شده است.

پیراسته و همکاران/ برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری بیوفیلیک (موردپژوهی: بلوار چمران شهر کرج)

شکل ۲: موقعیت محدوده مطالعاتی

یافته‌های پژوهش

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته و اطلاعات به دست آمده از مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و برداشت میدانی، به منظور دستیابی به اهداف پژوهش، تجزیه و تحلیل شرایط و در نهایت تدوین راهبردها در راستای بهره‌گیری از رویکرد بیوفیلیک در راستای توسعه گردشگری بیوفیلیک موردپژوهی، از تکنیک جدول سوات استفاده شده است.

تحلیل سوات: نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید

دو نکته بسیار مهم در خصوص این بلوار جهت انتخاب آن به عنوان محدوده مطالعاتی، قرارگیری محدوده مورد مطالعه بلوار چمران در ورودی اصلی شهر کرج است که از لحاظ دسترسی در موقعیت مناسبی نسبت به استان تهران و قزوین قرار دارد. همچنین، فاصله ده دقیقه‌ای تا ایستگاه مترو کرج، یکی دیگر از مزایای قابل اعتنا در دسترسی به محدوده مدنظر است. در جدول ۳ در راستای شناخت بیشتر سایت مدنظر براساس ابعاد مطرح شده در مدل مفهومی پژوهش، تحلیل سوات بلوار چمران شهر کرج، صورت گرفته است.

جدول ۳: تحلیل سوات بلوار چمران شهر کرج

ابعاد	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت‌ها	تهدیدها
کالبدی	۱. قرارگیری در ورودی اصلی شهر (دسترسی راحت)، ۲. نزدیکی به ایستگاه مترو در فاصله ده دقیقه‌ای، ۳. نزدیکی به پایتخت و جذب گردشگر از این شهر، ۴. مساحت مورد نیاز و مطلوب برای ایجاد و	۱. نبود مسیر پیاده مناسب، ۲. نبود مسیر دوچرخه، ۳. نبود روشنایی مناسب در شب، ۴. نبود کاربری تجاری (خرد) در اطراف، ۵. اغتشاشات بصری و محیطی به دلیل نبود منظره زیبا، ۶. کمبود تسهیلات مرتبط با حمل و نقل عمومی،	۱. امکان جذب گردشگر از شهرهای نزدیک اطراف مانند قزوین و تهران، ۲. امکان ایجاد مسیر حمل و نقل عمومی به شهرها و محله‌های اطراف، ۳. امکان ایجاد مسیر پیاده و دوچرخه به ایستگاه مترو،	۱. احتمال ایجاد فضای جرم خیز به دلیل نبود سیستم روشنایی مناسب، ۲. احتمال ایجاد گره ترافیکی به دلیل قرارگیری در مسیر پررفت و آمد، ۳. احتمال ازدحام بیش از حد

۵. اجرایی کردن پروژه بیوفیلیک، وجود تأسیسات و تجهیزات کافی و مناسب.	۷. نبود کیفیت مناسب سیستم های حمل و نقل عمومی، ۸. نبود پارکینگ عمومی، ۹. کمبود خدمات متناسب با گردشگری، ۱۰. نبود کف پوش مناسب برای پیاده روی، ۱۱. نبود فضاهای مکث برای تعاملات اجتماعی مردم، ۱۲. کمبود و کافی نبودن تسهیلات و تجهیزات اقامتی، ۱۳. دور بودن سایت مدنظر از نقاط دیگر شهر.	۴. امکان بازسازی کف پوش های خیابان های اطراف برای ایجاد مسیر پیاده، ۵. امکان اتصال با پارک چمران، ۶. امکان تقویت سرزندگی شبانه روزی، ۷. امکان تقویت امکانات محله.	گردشگران به محله مخصوصاً در روزهای نمایش گل های لاله در پارک چمران.
۱. وجود پوشش گیاهی بومی در اطراف زمین، ۲. وجود رودخانه، ۳. وجود دید و منظر مناسب به کوه ها و زمین های سرسبز در ضلع شرقی بلوار چمران، ۴. وجود دوره های نسبتاً طولانی آب و هوای مرطوب در محله، ۵. بهره گیری مناسب از نور و انرژی گرمایی و باد مناسب، ۶. آب و هوای مطلوب و مرطوب در سطح شهر کرج و محدوده مورد نظر، ۷. بهره مندی از ویژگی های منحصر به فرد سکوت و آرامش در کنار فضای رودخانه.	۱. کم آب بودن رودخانه مجاور، ۲. خشک بودن زمین بلوار چمران و نبود پوشش گیاهی.	۱. احتمال احیای رودخانه مجاور، ۲. احتمال استفاده از پوشش گیاهی بومی مناسب، ۳. احتمال ایجاد آسایش اقلیمی در محله، ۴. احتمال تعبیه سیستم بازیافت و دفع فاضلاب مناسب، ۵. احتمال استفاده از دانش دانشکده کشاورزی درباره استفاده از پوشش گیاهی مناسب و نحوه نگهداری از آنها.	۱. احتمال ایجاد آلودگی هوا و آلودگی صوتی زیاد به دلیل محل قرارگیری، ۲. احتمال آلودگی آب رودخانه، ۳. احتمال طولانی شدن چرخه رشد گیاهان بومی در زمین، ۴. تخریب و ایجاد آتش سوزی ها به دست برخی از خلافکاران، ۵. کم آبی کشور و استفاده آب فراوان برای آبیاری گیاهان، ۶. احتمال ایجاد خطر در هنگام سیل برای بازدیدکنندگان به دلیل قرارگیری در حاشیه رودخانه.
مدیریتی	۱. نبود سیستم مدیریتی مشارکتی، ۲. مشخص نبودن جایگاه نهادهای مردمی در مدیریت شهری، ۳. استقبال نکردن از شکل گیری نهادهای محلی، ۴. بی توجهی دستگاه های دولتی به صنعت گردشگری، ۵. نبود مقررات و نظارت لازم از سوی مدیریت شهری، ۶. ضعف و خلأ مدیریتی در زمینه توسعه زیرساخت گردشگری، ۷. وجود نظام مدیریت غیر مشارکتی و متمرکز.	۱. احتمال بهره گیری از مشارکت شهروندان در سیستم مدیریتی، ۲. احتمال تدوین مقررات لازم برای حفظ و احیای پروژه بیوفیلیک.	۱. احتمال از بین رفتن علاقه شهروندان به دلیل نبود سیستم مشارکتی به پروژه بیوفیلیک، ۲. احتمال به وجود آمدن عوامل تخریبی غیر انسانی مانند آفات در صورت نبود یک سیستم مدیریتی و حفاظت از پارک.

۱. وجود علاقه در بین ساکنان	۱. آگاه‌نبودن شهروندان از رویکرد مدنظر، ۲. اطلاع‌رسانی نکردن به شهروندان درباره موضوع مدنظر، ۳. پایین بودن سطح آگاهی شهروندان از برنامه‌ها و اقدامات شهرداری، ۴. پایین بودن میزان اعتماد شهروندان به نهادها و سازمان‌های شهری به دلیل نادیده گرفته شدن، ۵. آگاه‌نبودن ساکنان در ارتباط با مسائل زیست محیطی (مانند بازیافت صحیح زباله‌ها)، ۶. فقدان فرهنگ‌سازی مناسب در زمینه رفتار با گردشگران.	۱. احتمال افزایش علاقه ساکنان به محله، ۲. احتمال استفاده از جوانان با استعداد، باسواد و متخصص برای مشارکت در طرح‌های اجرایی گردشگری، ۳. احتمال ایجاد فضاهای عمومی برای تعاملات اجتماعی با احداث فضاهایی با تجهیزات و مبلمان شهری مناسب، ۴. احتمال ایجاد امنیت در محله، ۵. احتمال شناساندن شاخصه‌های بومی شهر و محله به گردشگران.	۱. احتمال استفاده ناصحیح مردم از پروژه بیوفیلیک، ۲. احتمال کاهش احساس تعلق به مکان به دلیل نبود سیستم مشارکتی، ۳. احتمال از بین رفتن علاقه شهروندان به دلیل نبود سیستم مشارکتی.
۱. تمایل ساکنان محله برای شرکت در جمع‌آوری کمک‌های مردمی از سوی ساکنان، ۲. وجود نیروی جوان کافی به عنوان نیروی کار در بخش گردشگری.	۱. کمبود بودجه مناسب برای اجرای پروژه، ۲. نبود سرمایه‌گذاری داخلی در شهر برای انجام پروژه، ۳. همکاری نکردن نهادهای دولتی و خصوصی مانند بانک‌ها برای سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری و در اجرای پروژه.	۱. احتمال فراهم شدن زمینه اشتغال و فعالیت در خود شهر، ۲. احتمال افزایش درآمدهای ارزی، ۳. احتمال افزایش درآمد ساکنان محله، ۴. احتمال افزایش درآمد صاحبان کسب و کار کاربری‌های اطراف، ۵. احتمال احیای مشاغل سنتی و صنایع بومی، ۶. احتمال جذب سرمایه و منابع مالی به منطقه ۱۰ و محله، ۷. احتمال احیای مشاغل سنتی و صنایع بومی.	۱. احتمال اجرایی نشدن پروژه مدنظر به دلیل نبود بودجه.

پس از شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای محدوده مورد مطالعه براساس ابعاد و شاخص‌های مطرح در مدل مفهومی پژوهش، ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی تشکیل شد. ماتریس ارزیابی عوامل داخلی یا IFE به منظور شناسایی عوامل درونی سازمان (نقاط قوت و ضعف) و ماتریس ارزیابی عوامل خارجی یا EFE به منظور شناسایی عوامل بیرونی سازمان (فرصت‌ها و تهدیدها) استفاده می‌شوند.

ماتریس ارزیابی عوامل داخلی

این ماتریس ابزاری برای بررسی عوامل داخلی سازمان است. در صورتی که جمع کل امتیاز نهایی عوامل داخلی در جدول ارزیابی ماتریس عوامل داخلی بیش از ۲/۵ باشد، به معنای غلبه قوت‌های سازمان بر ضعف‌های آن خواهد بود و اگر این امتیاز کمتر از ۲/۵ باشد، به معنای غلبه ضعف‌ها بر قوت‌ها خواهد بود.

جدول ۴: ماتریس ارزیابی عوامل داخلی

امتیاز وزن دار	امتیاز	وزن نرمالایز شده	وزن	قوت‌ها
۰/۲	۴	۰/۰۵	۵	S۱: قرارگیری در ورودی اصلی شهر (دسترسی راحت)
۰/۲	۴	۰/۰۵	۵	S۲: نزدیکی به ایستگاه مترو در فاصله ده دقیقه‌ای
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	۵	S۳: نزدیکی به پایتخت و جذب گردشگران از این شهر
۰/۱۵	۴	۰/۰۴	۴	S۴: وجود تأسیسات و تجهیزات مناسب
۰/۲	۴	۰/۰۵	۵	S۵: وجود روخانه
۰/۲	۳	۰/۰۴	۴	S۶: وجود دید و منظر مناسب به کوه‌ها و زمین‌های سرسبز در ضلع شرقی بلوار چمران کرج
۰/۱۲	۴	۰/۰۵	۵	S۷: بهره‌گیری مناسب زمین از نور و انرژی گرمایی و باد مناسب
۰/۱۲	۳	۰/۰۴	۴	S۸: بهره‌مندی از ویژگی‌های منحصربه‌فرد سکوت و آرامش در کنار فضای رودخانه
۰/۲	۴	۰/۰۵	۵	S۹: علاقه‌مند بودن ساکنان برای مشارکت در پروژه بیوفیلیک
امتیاز وزن دار	امتیاز	وزن نرمالایز شده	وزن	ضعف‌ها
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۵	W۱: نبود مسیر پیاده مناسب
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۵	W۲: نبود مسیر دوچرخه
۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۴	W۳: نبود روشنایی مناسب در شب
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۵	W۴: کمبود تسهیلات مرتبط با حمل و نقل عمومی
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۵	W۵: نبود کیفیت مناسب سیستم‌های حمل و نقل عمومی
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۵	W۶: نبود کف پوش مناسب برای پیاده‌روی
۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۴	W۷: کم‌آب بودن رودخان "مجاور"
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۵	W۸: خشک بودن زمین بلوار چمران و نبود پوشش گیاهی
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۵	W۱۹: مشخص نبودن جایگاه نهادهای مردمی در مدیریت شهری
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	۴	W۱۰: آگاه نبودن شهروندان در ارتباط با رویکرد گردشگری بیوفیلیک
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۵	W۱۱: همکاری نکردن نهادهای دولتی و خصوصی مانند بانک‌ها برای سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری و در اجرای پروژه
۲/۱۱	۴۵	۱	۹۴	مجموع

ماتریس ارزیابی عوامل خارجی

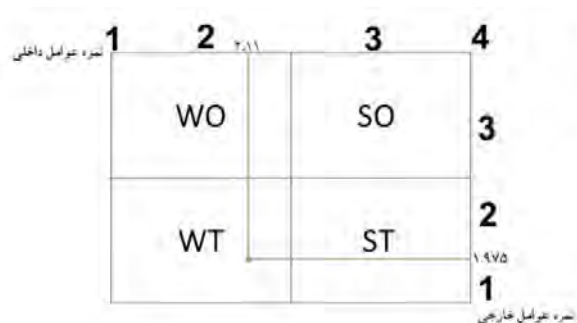
این ماتریس ابزاری برای شناسایی عوامل خارجی سازمان است. در صورتی که جمع کل امتیاز نهایی عوامل خارجی بیشتر از ۲/۵ باشد، به معنای غلبه فرصت‌ها بر تهدیدها و چنانچه از ۲/۵ کمتر باشد، به معنای غلبه تهدیدها بر فرصت‌ها خواهد بود.

جدول ۵: ماتریس ارزیابی عوامل خارجی

فرصت‌ها	وزن	وزن نرمالایز شده	امتیاز	امتیاز وزن‌دار
O۱: احتمال جذب گردشگر از شهرهای نزدیک اطراف مانند قزوین و تهران	۵	۰/۰۵	۴	۰/۲
O۲: احتمال ایجاد مسیر حمل‌ونقل عمومی به شهرها و محله‌های اطراف	۵	۰/۰۵	۴	۰/۲
O۳: احتمال ایجاد مسیر دوچرخه و پیاده به ایستگاه مترو	۵	۰/۰۵	۳	۰/۱۵
O۴: احتمال بازسازی کف‌پوش‌های خیابان‌های اطراف برای ایجاد مسیر پیاده	۴	۰/۰۴	۳	۰/۱۲
O۵: احتمال اتصال با پارک چمران	۴	۰/۰۴	۴	۰/۱۶
O۶: احتمال تقویت سرزندگی شبانه‌روزی	۵	۰/۰۵	۳	۰/۲
O۷: احتمال بهره‌گیری از مشارکت شهروندان در سیستم مدیریتی	۴	۰/۰۴	۳	۰/۱۲
O۸: احتمال تدوین مقررات لازم برای حفظ و احیای پروژه بیوفیلیک	۴	۰/۰۴	۳	۰/۱۲
O۹: احتمال استفاده از جوانان با استعداد، باسواد و متخصص برای مشارکت در طرح‌های اجرایی گردشگری	۴	۰/۰۴	۳	۰/۱۲
O۱۰: علاقه‌مند بودن ساکنان برای مشارکت در پروژه بیوفیلیک	۳	۰/۰۳	۴	۰/۱۲
تهدیدها	وزن	وزن نرمالایز شده	امتیاز	امتیاز وزن‌دار
T۱: احتمال ایجاد گرۀ ترافیکی به دلیل قرارگیری در مسیر پر رفت‌وآمد	۵	۰/۰۵	۱	۰/۰۵
T۲: احتمال ایجاد آلودگی هوا و آلودگی صوتی زیاد به دلیل محل قرارگیری	۴	۰/۰۴	۱	۰/۰۴
T۳: احتمال آلودگی آب رودخانه	۴	۰/۰۴	۱	۰/۰۴
T۴: احتمال تخریب و ایجاد آتش‌سوزی‌ها به دست انسان توسط برخی از خلافکاران	۳	۰/۰۳	۱	۰/۰۳
T۵: کم‌آبی کشور و استفاده آب فراوان برای آبیاری گیاهان	۵	۰/۰۵	۱	۰/۰۵
T۶: احتمال ایجاد خطر در هنگام سیل برای بازدیدکنندگان به دلیل قرارگیری در حاشیه رودخانه	۵	۰/۰۵	۱	۰/۰۵
TV: احتمال از بین رفتن علاقه شهروندان به شهروندان به دلیل نبود سیستم مشارکتی	۳	۰/۰۳	۲	۰/۰۶
T۸: احتمال بوجود آمدن عوامل تخریبی غیرانسانی مانند آفات در صورت نبود یک سیستم مدیریتی	۵	۰/۰۵	۲	۰/۱
T۹: احتمال کاهش احساس تعلق به مکان به دلیل نبود سیستم مشارکتی	۳	۰/۰۳	۲	۰/۰۶
T۱۰: احتمال عدم اجرایی شدن پروژه مورد نظر به دلیل نبود بودجه	۵	۰/۰۵	۱	۰/۰۵
مجموع	۸۵	۱	۹۳	۱/۹۷۵

وضعیت راهبردهای توسعه

با توجه به تحلیل سوات و ارزیابی محیط داخلی و خارجی، وضعیت راهبردهای توسعه در راستای برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری بیوفیلیک بلوار چمران شهر کرج، در حیطه راهبردهای تدافعی قرار می‌گیرد. هدف از این راهبردها کم کردن نقاط ضعف داخلی و پرهیز از تهدیدات ناشی از محیط خارجی است.

شکل ۳: وضعیت راهبردهای توسعه

در جدول ۶ راهبردهای تدافعی از میان راهبردهای مطرح شده بیان شده است.

جدول ۶: راهبردهای تدافعی منتخب

ایجاد بازرسی شبانه برای جلوگیری از فضاهای جرم خیز	WT1
ایجاد نورپردازی مناسب شبانه در مسیرهای پیاده	WT2
برنامه‌های حفاظتی از پوشش گیاهی در راستای جلوگیری از خطر سیل و جاری شدن سیلاب	WT3
شکل‌گیری نهادهای مردمی برای مشارکت در امور مرتبط با گردشگری بیوفیلیک و آموزش	WT4
تأمین بودجه لازم از بخش خصوصی و دولتی	WT5
حمایت از بخش خصوصی در راستای سرمایه‌گذاری	WT6

امتیازدهی به راهبردها با استفاده از ماتریس QSPM

پس از ارزیابی عوامل داخلی و خارجی و تدوین راهبردها در مراحل قبلی، برای اولویت‌بندی آن‌ها از ماتریس QSPM استفاده می‌شود. امتیازدهی به راهبردها در این ماتریس به این صورت است که عوامل داخلی و خارجی به همراه ضریب اهمیت آن‌ها در ماتریس QSPM فهرست شده و راهبردهای انتخاب شده در قسمت بالای ماتریس درج شده، سپس براساس جذابیت، اهمیت و اثرگذاری هر عامل در تدوین هریک از راهبردها، امتیازی از ۱ تا ۴ داده و راهبردها کمی شده‌اند. در نهایت از حاصل ضرب امتیاز جذابیت در ضریب اهمیت، نمره جذابیت به دست آمده و مجموع این اعداد امتیاز نهایی راهبردها را معلوم ساخته که به اولویت‌بندی راهبردها منجر شده است (اسماعیلی و همکاران، ۱۴۰۱). امتیازهای جذابیت در این ماتریس به این صورت است که امتیاز ۱ یعنی جذاب نیست، امتیاز ۲ یعنی تاحدودی جذاب است، امتیاز ۳ یعنی در حد قابل قبول جذاب است و امتیاز ۴ یعنی جذابیت زیادی دارد.

جدول ۷: ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمی

راهبردهای عملی

SWOT		اهمیت نسبی		WT۱		WT۲		WT۳		WT۴		WT۵		WT۶	
				TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS
S۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۴	۰/۲
S۲	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۴	۰/۲
S۳	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۴	۰/۲
S۴	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۲	۰/۰۸	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۳	۰/۱۲
S۵	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۴	۰/۲
S۶	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۳	۰/۱۲

پیراسته و همکاران/ برنامه ریزی راهبردی گردشگری بیوفیلیک (مورد پژوهی: بلوار چمران شهر کرج)

٠/٢	٤	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	SV
٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	SA
٠/٠٢	٤	٠/٢	٤	٠/٢	٤	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	SA٩
٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	WA١
٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	WA٢
٠/٠٨	٢	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/١٦	٤	٠/١٦	٤	٠/٠٤	WA٣
٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	WA٤
٠/١٥	٣	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	WA٥
٠/١٥	٣	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	WA٦
٠/١٢	٣	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	WA٧
٠/١٥	٣	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٢	٤	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	WA٨
٠/٢	٤	٠/٢	٤	٠/٢	٤	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	WA٩
٠/١٦	٤	٠/١٦	٤	٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	WA١٠
٠/٢	٤	٠/١٦	٤	٠/٢	٤	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	WA١١
٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/١٥	٣	٠/٠٥	١	٠/٠٥	OA١
٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	OA٢
٠/١٥	٣	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٢	٤	٠/٠٥	١	٠/٠٥	OA٣
٠/٠٨	٢	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/٠٤	OA٤
٠/١٢	٣	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/١٦	٤	٠/١٦	٤	٠/١٦	٤	٠/٠٤	OA٥
٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٢	٤	٠/٢	٤	٠/٠٥	OA٦
٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	OA٧
٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	OA٨
٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	OA٩
٠/٠٩	٣	٠/٠٣	١	٠/١٢	٤	٠/٠٣	١	٠/٠٣	١	٠/٠٣	١	٠/٠٣	OA١٠
٠/١	٢	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	TA١
٠/٠٨	٢	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	TA٢
٠/٠٨	٢	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/١٦	٤	٠/٠٤	١	٠/٠٤	١	٠/٠٤	TA٣
٠/٠٣	١	٠/٠٣	١	٠/٠٣	١	٠/١٢	٤	٠/٠٣	١	٠/٠٣	١	٠/٠٣	TA٤
٠/١٥	٣	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٢	٤	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٠٥	TA٥
٠/١٥	٣	٠/٠٥	١	٠/٠٥	١	٠/٢	٤	٠/٠٥	١	٠/٢	٤	٠/٠٥	TA٦

براساس نتایج به دست آمده از جدول ۷، میزان جذابیت هریک از راهبردهای مطرح شده به ترتیب عبارت‌اند از: ۱. حمایت از بخش خصوصی به منظور سرمایه‌گذاری؛ ۲. برنامه‌های حفاظتی از پوشش گیاهی در راستای جلوگیری از خطر سیل و جاری شدن سیلاب؛ ۳. شکل‌گیری نهادهای مردمی برای مشارکت در امور مرتبط با گردشگری بیوفیلیک و آموزش؛ ۴. ایجاد نورپردازی مناسب شبانه در مسیرهای پیاده؛ ۵. ایجاد بازرسی

شبهانه برای جلوگیری از فضاهای جرم خیز؛ ۶. تأمین بودجه لازم از بخش خصوصی و دولتی. این مواردی است که در نتیجه تحلیل های سوات و امتیازدهی به راهبردها برای برنامه ریزی گردشگری بیوفیلیک بلوار چمران شهر کرج باید بررسی شوند.

ارائه سیاست های اجرایی

برای ارائه پلان راهبردی و رسیدن به هدف پژوهش، اهداف، راهبردها و در نهایت سیاست های اجرایی مرتبط با ارزیابی های صورت گرفته در ادامه مطرح شده اند.

جدول ۸: ارائه سیاست های اجرایی

اهداف	راهبرد	سیاست
ارتقای آسایش فیزیکی محیط	برنامه های حفاظتی از پوشش گیاهی پارک در راستای جلوگیری از خطر سیل و جاری شدن سیلاب	ایجاد ساختمانی برای مسئولان دانشکده کشاورزی و متخصصان برای نظارت بر امور حفظ و نگهداری از گیاهان.
افزایش اجتماع پذیری	ایجاد ساختمانی برای مسئولان دانشکده کشاورزی و متخصصان برای نظارت بر امور حفظ و نگهداری از گیاهان.	اجرای سیستم آبیاری قطره ای برای جلوگیری از مصرف زیاد آب.
ارتقای سرمایه گذاری های داخلی و خارجی	اجرای سیستم آبیاری قطره ای برای جلوگیری از مصرف زیاد آب.	ایجاد غرفه هایی برای مشورت با بازدیدکنندگان با متخصصان برای پذیرش انتقادات و پیشنهادات.
تعدیل ناامنی	ایجاد غرفه هایی برای مشورت با بازدیدکنندگان با متخصصان برای پذیرش انتقادات و پیشنهادات.	برگزاری نمایشگاه های تخصصی مرتبط با مسائل زیست محیطی به همراه آموزش برای شهروندان و بازدیدکنندگان.
افزایش امنیت در مسیرهای منتهی به محور بلوار چمران	برگزاری نمایشگاه های تخصصی مرتبط با مسائل زیست محیطی به همراه آموزش برای شهروندان و بازدیدکنندگان.	ایجاد کارگاه آموزشی برای جوانان در راستای یادگیری و استعدادیابی در ارتباط با پوشش گیاهی و مسائل زیست محیطی.

نتیجه گیری

گردشگری یا همان توریسم، به منزله یکی از رویکردهای مؤثر در توسعه ابعاد اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی شهر، مانند توجه به درآمدزایی، اشتغالزایی و افزایش درآمدهای ارزی، حائز اهمیت است؛ اما گردشگری در کنار نقاط قوتی که دارد و فرصت هایی که برای کشور و شهرها پدید می آورد، تهدیدهایی هم برای جوامع میزبان به همراه دارد. این تهدیدها بیشتر شامل تخریب محیط زیست به دست گردشگران است. نمونه این تخریب ها، شامل افزایش زباله های مصرفی، افزایش استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی و در نتیجه آلودگی هوا و غیره است؛ بنابراین در سال های اخیر برنامه ریزان شهری در پی آن بوده اند که با استفاده از رویکردی نوین، آثار زیان بار گردشگری بر محیط زیست را کاهش دهند. یکی از آن رویکردها، به منزله یاری رسان به طبیعت و انسان و حفظ منابع زیست محیطی، رویکرد بیوفیلیک شهری است. استفاده از واژه بیوفیلیک در کنار گردشگری، به شکل گیری رویکرد جدید تحت عنوان گردشگری بیوفیلیک منجر شده است. این رویکرد یکی از اشکال نوین گردشگری شهری و گردشگری سبز و دوستدار محیط زیست است که به کاهش آسیب های زیست محیطی ناشی از گردشگری کمک بسیاری می کند. مفهوم شهر بیوفیلیک را بیتلی معرفی کرد. او پیشنهاد کرد که شهرها می توانند به گونه ای برنامه ریزی و طراحی شوند که طبیعت دوست و ارگانیک باشند و فرصت هایی را برای تماس و ارتباط گسترده بین ساکنان شهر و طبیعت فراهم کنند. اعمال این رویکرد در شهرها به این معناست که رابطه بین افراد و محیط اطراف از طریق مداخلات مستقیم با طبیعت یا حتی تماس غیرمستقیم با طبیعت و استفاده از الگوها و فرایندهای طبیعی در فرم ها و عملکردهای شهری ایجاد شود. گردشگری می تواند با زیرساخت های سبز تقویت یابد و تجربه های گردشگری را تقویت کند.

این اولویت به صورت: ۱. حمایت از بخش خصوصی در راستای سرمایه گذاری که با نتایج مطالعه ریوو و همکارانش (2015)، تردست و همکاران (۱۴۰۰)، مودت و ولی پور (۱۳۹۹)، شاطرزاده و همکاران (۱۴۰۱)، شکرانی و نورائی (۱۴۰۰)، تارک و اوف (2021)، ریوو و همکاران (2015) هم راستا و همسوست؛ ۲. برنامه های حفاظتی از پوشش گیاهی در راستای جلوگیری از خطر سیل و جاری شدن سیلاب که از دیدگاه

تبریزی و جعفرپیشه (۱۴۰۱)، ریوو و همکاران (۲۰۱۵)، تارک و اوف (۲۰۲۱)، پانلاسیگی و همکاران (۲۰۲۱)، ردها (۲۰۲۲)، پدرسن زری (۲۰۲۳) و تاحدودی از دیدگاه شاطرزاده و همکاران (۱۴۰۱) پیروی می‌کند؛ ۳. شکل‌گیری نهادهای مردمی برای مشارکت در امور مرتبط با گردشگری بیوفیلیک و آموزش که با نظرات بیتلی و نیومن (۲۰۱۳)، شکرانی و نورانی (۱۴۰۰)، پانلاسیگی و همکاران (۲۰۲۱) تطابق دارد و از نتایج نظرات آن‌ها حمایت می‌کند تقریباً در تمامی پژوهش‌های مرتبط، مشارکت شهروندان به‌عنوان عنصری کلیدی شناسایی و بررسی شده است؛ ۴. ایجاد نورپردازی مناسب شبانه در مسیرهای پیاده که از نتایج پژوهش تردست و همکاران (۱۴۰۰) جانب‌داری می‌کند؛ ۵. ایجاد بازرسی شبانه برای جلوگیری از فضاهای جرم‌خیز که از نتایج نظرات تردست و همکاران (۱۴۰۰)، شاطرزاده و همکاران (۱۴۰۱) و شکرانی و نورانی (۱۴۰۰) حمایت می‌کند؛ ۶. تأمین بودجه لازم از بخش خصوصی و دولتی همسو با نتایج مطالعه ابراهیم‌پور (۱۳۹۹)، شکرانی و نورانی (۱۴۰۰)، شاطرزاده و همکاران (۱۴۰۱) و مودت و ولی‌پور است. ارتباط راهبردهای مطرح‌شده با موارد مطرح در پیشینه تحقیق در ادامه آورده شده است. تمامی این پژوهش با اهداف متفاوت، در نهایت یک نتیجه کلی را منعکس می‌کنند و آن نتیجه این است که شهرهای بیوفیلیک شهرهایی هستند که به‌سبب وجود فضاهای طبیعی و حفظ بیشتر آن، شرایط را برای زندگی شهروندان به‌مراتب بهتر کرده‌اند. این شهرها می‌توانند ویژگی‌هایی داشته باشند تا به‌سمت اهداف شهرهای بیوفیلیک نزدیک‌تر شوند؛ بنا بر این تفکر، هریک راهبردهایی برای ایجاد شهرهای بیوفیلیک ارائه کرده‌اند. در این پژوهش نیز با توجه به موضوع مدنظر، یعنی گردشگری بیوفیلیک، راهبردهایی مختص آن، ارائه شده است. در راستای این راهبردها، سیاست‌هایی نظیر ایجاد ساختمانی برای مسئولان دانشکده کشاورزی و متخصصان برای نظارت بر امور حفظ و نگهداری از گیاهان، اجرای سیستم آبیاری قطره‌ای برای جلوگیری از مصرف زیاد آب، ایجاد غرفه‌هایی برای مشورت بازدیدکنندگان با متخصصان برای پذیرش انتقادات و پیشنهادات، برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی مرتبط با مسائل زیست‌محیطی به همراه آموزش برای شهروندان و بازدیدکنندگان، ایجاد کارگاه آموزشی برای جوانان در راستای یادگیری و استعدادیابی در ارتباط با پوشش گیاهی و مسائل زیست‌محیطی، برگزاری جلساتی بین شهرداری و بانک‌های کرج، برای استفاده از وام‌های بلندمدت در راستای کمک به اجرایی‌شدن پروژه مدنظر، ایجاد و راه‌اندازی یک پاسگاه محیط‌بانی به‌منظور نگهداری و پاسبانی ۲۴ ساعته، استفاده از سیستم‌های نورپردازی هوشمند به کمک انرژی تجدیدپذیر داده شده است. در ادامه در جدول ۹، تأثیر راهبردها در هریک از ابعاد و شاخص‌های مطرح در مدل مفهومی و تأثیر مستقیم یا غیرمستقیم آن‌ها آورده شده است.

جدول ۹: تأثیر هریک از راهبردها در ابعاد و شاخص‌های مطرح در مدل مفهومی

تأثیر	ابعاد و شاخص‌ها	راهبردها
غیرمستقیم	دل‌بستگی به فضا (بعد اجتماعی و فرهنگی)	بازرسی شبانه برای جلوگیری از فضاهای جرم‌خیز
مستقیم	تدوین مقررات (بعد مدیریتی)	
مستقیم	دل‌بستگی به فضا (بعد اجتماعی و فرهنگی)	نورپردازی مناسب شبانه در مسیرهای پیاده
مستقیم	میلان شهری (بعد کالبدی و زیرساخت)	
مستقیم	مسیرهای پیاده و دوچرخه (بعد کالبدی و زیرساخت)	
مستقیم	اختلاط کاربری (بعد کالبدی و زیرساخت)	
مستقیم	نماها و بسترهای سبز و طبیعی (بعد کالبدی و زیرساخت)	برنامه‌های حفاظتی از پوشش گیاهی در راستای جلوگیری از خطر سیل و جاری‌شدن سیلاب
مستقیم	پوشش گیاهی بومی (بعد زیست‌محیطی)	
مستقیم	مجاورت با آب (بعد زیست‌محیطی)	
مستقیم	اشتغال‌زایی (بعد اقتصادی)	شکل‌گیری نهادهای مردمی برای مشارکت در امور مرتبط با گردشگری بیوفیلیک و آموزش
مستقیم	تبلیغات (بعد اجتماعی و فرهنگی)	
مستقیم	دل‌بستگی به فضا (بعد اجتماعی و فرهنگی)	
مستقیم	مشارکت (بعد اجتماعی و فرهنگی)	
مستقیم	آگاهی شهروندان (بعد اجتماعی و فرهنگی)	

مستقیم	تخصیص بودجه (بعد مدیریتی)	
مستقیم	سیستم مشارکتی (بعد مدیریتی)	
مستقیم	آموزش شهروندان (بعد مدیریتی)	
مستقیم	تدوین مقررات (بعد مدیریتی)	
مستقیم	تبلیغات (بعد اجتماعی و فرهنگی)	تأمین بودجه لازم از بخش خصوصی و دولتی
مستقیم	تخصیص بودجه (بعد مدیریتی)	
مستقیم	سیستم مشارکتی (بعد مدیریتی)	
مستقیم	مبلمان شهری (بعد کالبدی و زیرساخت)	
مستقیم	الگوها و اشکال طبیعی (بعد کالبدی و زیرساخت)	
مستقیم	حمل و نقل و دسترسی مناسب (بعد کالبدی و زیرساخت)	
مستقیم	مسیرهای پیاده و دوچرخه (بعد کالبدی و زیرساخت)	
غیرمستقیم	درآمدهای ارزی (بعد اقتصادی)	
مستقیم	تبلیغات (بعد اجتماعی و فرهنگی)	
مستقیم	تخصیص بودجه (بعد مدیریتی)	
مستقیم	سیستم مشارکتی (بعد مدیریتی)	حمایت از بخش خصوصی به منظور سرمایه گذاری
مستقیم	مصالح طبیعی (بعد کالبدی و زیرساخت)	
مستقیم	نماها و بسترهای سبز و طبیعی	
مستقیم		

تعارض منافع

این پژوهش تعارض منافع ندارد.

سپاسگزاری

پژوهش حاضر حامی مادی و معنوی ندارد.

ORCID:

Azin Pirasteh	 http://orcid.org/0009-0000-2414-1607
Maliheh Babakhani	 http://orcid.org/0000-0002-0585-7447
MohammadReza YazdanpanahShahabadi	 http://orcid.org/0000-0003-3152-9663

منابع

- ابراهیم‌پور، مریم (۱۳۹۹). برنامه‌ریزی بیوفیلیک رویکردی جدید در راستای دستیابی به زیست‌پذیری در شهرهای جدید ایران (نمونه موردی: شهر جدید هشتگرد). آمایش محیط، ۵۳(۵۰)، ۳۹-۵۹. [لینک](#)
- اسماعیلی، فاطمه، باباخانی، ملیحه و زارعی، مجید (۱۴۰۱). بازآفرینی پایدار بافت‌های ناکارآمد شهری با تأکید بر راهبرد محرک توسعه (موردپژوهی: محله پنبه ریشه شهر قزوین). مهندسی جغرافیایی سرزمین، ۲۶(۲)، ۲۸۹-۳۰۸.
- <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381490.1401.6.12.7.6>
- اسماعیلی، نیاز، گلابچی، محمود و قبادیان، وحید (۱۳۹۹). ارزیابی جذب مشتری با تمرکز بر ویژگی‌های طراحی بیوفیلیک، مورد مطالعاتی: سرای مشیر، شیراز. معماری و شهرسازی آرمان شهر، ۱۳(۳۰)، ۱-۱۷.
- <https://doi.org/10.22034/aaud.2019.189276.1925>
- پویان، صالح، توکلان، علی، و کارگر، بهمن (۱۴۰۲). ارزیابی سکونتگاه‌های غیررسمی شهر رشت به منظور ارائه راهبردهای بازآفرینی پایدار شهری. مهندسی جغرافیای سرزمین، ۲۷(۲)، ۴۳۳-۴۶۶. <https://doi.org/10.22034/jget.2023.152194>
- تبریزی، نازنین، و جعفرپیشه، ملیکا (۱۴۰۱). رویکرد بیوفیلیک در گردشگری شهری (مطالعه موردی: شهر اصفهان). برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، ۱۱(۴۱)، ۱۲۳-۱۴۷. <https://doi.org/10.22080/JTPD.2022.23285.3673>
- تردست، زهرا، مشکینی، ابوالفضل و رجبی، آریتا (۱۴۰۰). تبیین الگوی برنامه‌ریزی گردشگری بیوفیلیک، مطالعه موردی: کلان‌شهر تهران. گردشگری شهری، ۸(۲)، ۶۵-۷۹. <https://doi.org/10.22059/JUT.2021.299414.782>
- شاطرزاده، علی، خطیبی، سید محمدرضا و الهی، مسعود (۱۴۰۱). تدوین شاخص‌های ارتقای کیفی محور گردشگری دریاچه مهارلو براساس الگوی بیوفیلیک؛ متناسب با ساختار شهر. گردشگری فرهنگ، ۱۱(۳)، ۳۰-۳۹.
- <https://doi.org/10.22034/toc.2023.367779.1097>
- شکرانی، سیدمحمد، و نورانی، همایون (۱۴۰۱). تحلیل و سطح‌بندی مناطق پانزده‌گانه کلان‌شهر اصفهان بر مبنای رویکرد برنامه‌ریزی شهری بیوفیلیک. پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۴(۳)، ۱۱۰۷-۱۱۲۴. <https://doi.org/10.22059/JHGR.2021.320908.1008275>
- شیرمحمدی، یزدان، و هاشمی باغی، زینب. (۱۳۹۹). اثر فعالیت‌های شبکه‌های اجتماعی بر طنین برند (شناختی و احساسی) و وفاداری گردشگران اروپایی شهر تهران. مطالعات اجتماعی گردشگری، ۸(۱۵)، ۱۲۳-۱۴۴. [لینک](#)
- مالح‌الركایی، سجاد مهدی (۱۴۰۰). بررسی نقش گردشگری ورزشی در توسعه گردشگری شهری (مطالعه موردی: شهر ناصریه عراق). پایان‌نامه کارشناسی ارشد منتشر نشده. دانشگاه بین‌المللی امام رضا. مشهد. ایران.
- مداح‌زاد، مریم، کوکبی، مهدیه و حقیقت‌نائینی، غلامرضا (۱۳۹۷). طراحی رود دره شهری با رویکرد بیوفیلیک (نمونه موردی: رود دره کن). دومین کنفرانس بین‌المللی افق‌های نو در علوم مهندسی. تهران. [لینک](#)
- مودت، الیاس و ولی‌پور، میلاد (۱۳۹۹). بررسی و طراحی شهر بیوفیلیک با الهام از رودخانه شهری (نمونه موردی: شهر دزفول). جغرافیا و مطالعات شهری و منطقه‌ای، ۹(۳۴)، ۲۳-۴۲. [لینک](#)
- میرغلامی، مرتضی، مدقالچی، لیلا، شکیبامنش، امیر، و قبادی، پریسا (۱۳۹۵). احیاء رودخانه‌های شهری، براساس دورویکرد طراحی شهری بیوفیلیک و حساس به آب. منظر، ۳۶(۸)، ۲۰-۲۷. [لینک](#)
- Aksoz, O., & Bac, D. (2012). The importance of urban tourism for hotel marketing policies: The case of Eskişehir. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 9(1), 7-16. [Link](#)

- Arof, K. Z. M., Ismail, S., Najib, N. H., Amat, R. C., & Ahmad, N. H. B. (2020). Exploring opportunities of adopting biophilic cities concept into mixed-use development project in Malaysia. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science (Vol. 409, No. 1, p. 012054). IOP Publishing. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/409/1/012054>
- Arslan, O., & Er, I. D. (2008). SWOT analysis for safer carriage of bulk liquid chemicals in tankers. *Journal of Hazardous Materials*, 154(1-3), 901-913. <https://doi.org/10.1016/j.jhazmat.2007.10.113>
- Baruti, , Johnsson, E., & hhh ,,, .. W. (2020). rr banssss' oudbor hlrr mll comfort nnhle nrformll urbnn fabric of warm-humid Dar es Salaam, Tanzania. *Sustainable Cities and Society*, 62, 102380. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2020.102380>
- Beatley, T. (2011). *Biophilic cities: integrating nature into urban design and planning*. Island Press. [Link](#)
- Beatley, T., & wwwmnn, P. (2013). Bopheccccccccccce susiii nbbee, rllll nnt *ustainability*, 5(8), 3328-3345. <https://doi.org/10.3390/su5083328>
- Bryson, J. .. (2018). aaaagggc pnnmnr for pubccand nonprofit organooooos: A gudd oosrmnghlning nnd susnnnng orgnnooooodl cchvvmmn. John Wyyy& oons. IBB: 978-1-394-27402-4
- Buckley, R. (2011). Tourism and environment. *Annual review of environment and resources*, 36, 397-416. <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-041210-132637>
- Cothran, H., & Clouser, R. (2006). Strategic Planning for Communities, Non-profit Organizations and Public Agencies: FE648/FE648, 7/2006. EDIS, 2006(14). [link](#)
- Coda, V. (1988). *L'orientamento strategico dell'impresa*. Unione Tip.-Ed. Torinese. [Link](#)
- Coleman, A. G. (2004). *Ski style: Sport and culture in the Rockies*. University Press of Kansas. [Link](#)
- Duarte, C., Ettkin, L. P., Helms, M. M., & Anderson, M. S. (2006). The challenge of Venezuela: a SWOT analysis. *Competitiveness Review: An International Business Journal*, 16(3/4), 233-247. https://doi.org/10.1108/cr.2006.16.3_4.233
- Erickson, B. (2013). *Canoe nation: Nature, race, and the making of a Canadian icon*. UBC Press. [Link](#)
- Goeldner, C. R., & Ritchie, J. B. (2011). *Tourism: Principles, practices, philosophies*. John Wiley & Sons. [Link](#)
- Jeong, Y., Kim, S. K., & Yu, J. G. (2019). Determinants of behavioral intentions in the context of sport tourism with the aim of sustaining sporting destinations. *Sustainability*, 11(11), 3073. <https://doi.org/10.3390/su11113073>
- Kambo, A., Drogemuller, R., & Yarlagadda, P. K. (2019). Assessing Biophilic Design Elements for ecosystem service attributes—A sub-tropical Australian case. *Ecosystem Services*, 39, 100977. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2019.100977>
- Lee, S., & Kim, Y. (2021). A framework of biophilic urbanism for improving climate change adaptability in urban environments. *Urban forestry & urban greening*, 61, 127104. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2021.127104>

- Lefosse, D., van Timmeren, A., & Ratti, C. (2023). Biophilia Upscaling: A Systematic Literature Review Based on a Three-Metric Approach. *Sustainability*, 15(22), 15702. <https://doi.org/10.3390/su152215702>
- Letourneau, L. (2013). Development and validation of the Biophilic Attitudes Inventory (BAI). <https://doi.org/10.34917/4478274>
- Lin, C. H., Morais, D. B., Kerstetter, D. L., & Hou, J. S. (2007). Examining the role of cognitive and affective image in predicting choice across natural, developed, and theme-park destinations. *Journal of travel research*, 46(2), 183-194. <https://doi.org/10.1177/0047287507304049>
- Lopes, ... , Rmnddd, P. C., Rbrrro, V., & aa rnnVdd, J. (2021). rrr eepooas of humnn hrrmll oomfort nnan urbn oourssm diiii nooon–A aase suudy of ooroo (ooruug)). *Building and Environment*, 205, 108246. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2021.108246>
- Meler, M., & Ham, M. (2012). Green marketing for green tourism. In Faculty of tourism and hospitality management in opatija. Biennial International congress. tourism & hospitality industry (p. 130). University of Rijeka, Faculty of Tourism & Hospitality Management. <https://doi.org/10.13140/2.1.3701.5047>
- Mella, P. (2012). yysmmshhnrknrgl Inggggggge nncocoo. pprnrgrr nnnnmn & Busnrss. [Lnrk](#)
- Mella, P. (2014). Tooraadll oonroooooill yysmmshhnrknrg ii sssmmchb oonroooooaaanco nn g,,, nnnnm. [nnk](#)
- Mella, P. (2015) The aa gccRing. pprnrgrr Inrrrnooonll uubsshnrk (2nd dd. 2021). [nnk](#)
- Milliken, S., Kotzen, B., Walimbe, S., Coutts, C., & Beatley, T. (2023). Biophilic cities and health. *Cities & Health*, 7(2), 175-188. <https://doi.org/10.1080/23748834.2023.2176200>
- Panlasigui, S., Spotswood, E., Beller, E., & Grossinger, R. (2021). Biophilia beyond the building: Applying the tools of urban biodiversity planning to create biophilic cities. *Sustainability*, 13(5), 2450. <https://doi.org/10.3390/su13052450>
- Pedersen Zari, M. (2023). Understanding and designing nature experiences in cities: A framework for biophilic urbanism. *Cities & Health*, 7(2), 201-212. <https://doi.org/10.1080/23748834.2019.1695511>
- Radha, C. H. (2022). Biophilic Design Approach for Improving Human Health in the Built Environment. *International Transaction Journal of Engineering, Management, & Applied Sciences & Technologies*, 13(9), 1-12. <https://doi.org/10.14456/ITJEMAST.2022.188>
- Reeve, A. C., Desha, C., Hargreaves, D., & Hargroves, K. (2015). Biophilic urbanism: contributions to holistic urban greening for urban renewal. *Smart and sustainable built environment*, 4(2), 215-233. <https://doi.org/10.1108/SASBE-11-2014-0057>
- Santas, A. (2014). Aristotelian ethics and biophilia. *Ethics & the Environment*, 19(1), 95-121. <https://doi.org/10.2979/ethicsenviro.19.1.95>
- Scape, R. C., rr ffon,, E., & hhhrr, R. .. (1992). *Ecotourism in Canada*. Cnnddnnn Envrronmnlll dd vsory Counlll. [Lnrk](#)

- Schrepfer, S. R. (2005). *Nature's Altars: Mountains, Gender, and American Environmentalism*. University Press of Kansas. [Link](#)
- Seyfi, S., & Hall, C. M. (2020). Political transitions and transition events in a tourism destination. *International Journal of Tourism Research*, 22(4), 493-506. <https://doi.org/10.1002/jtr.2351>
- Shrestha, R. K., Alavalapati, J. R., & Kalmbacher, R. S. (2004). Exploring the potential for silvopasture adoption in south-central Florida: an application of SWOT–AHP method. *Agricultural systems*, 81(3), 185-199. <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2003.09.004>
- Steinberg, F. (2005). Strategic urban planning in Latin America: Experiences of building and managing the future. *Habitat international*, 29(1), 69-93. [https://doi.org/10.1016/S0197-3975\(03\)00063-8](https://doi.org/10.1016/S0197-3975(03)00063-8)
- Sugimoto, K., Ota, K., & Suzuki, S. (2019). Visitor mobility and spatial structure in a local urban tourism destination: GPS tracking and network analysis. *Sustainability*, 11(3), 919. <https://doi.org/10.3390/su11030919>
- Tarek, S., & Ouf, A. S. E. D. (2021). Biophilic smart cities: the role of nature and technology in enhancing urban resilience. *Journal of Engineering and Applied Science*, 68, 1-22. [Link](#)
- Totaforti, S. (2020). Emerging biophilic urbanism: the value of the human–nature relationship in the urban space. *Sustainability*, 12(13), 5487. <https://doi.org/10.3390/su12135487>
- Wall, G., & Mathieson, A. (2006). *Tourism: change, impacts, and opportunities*. Pearson Education. [Link](#)
- Webster, C. (2019). Halfway there: the transition from 1968 to 2068 in tourism and hospitality. *Zeitschrift für Tourismuswissenschaft*, 11(1), 5-23. <https://doi.org/10.1515/tw-2019-0002>
- Xue, F., Lau, S. S., Gou, Z., Song, Y., & Jiang, B. (2019). Incorporating biophilia into green building rating tools for promoting health and wellbeing. *Environmental Impact Assessment Review*, 76, 98-112. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2019.02.004>
- Yüksel, İ., & ggg dvvrnn, .. (2007). iii ng the nnll ycccnwwrk proecess (ANP) in a SWOT analysis–A case study for a textile firm. *Information sciences*, 177(16), 3364-3382. <https://doi.org/10.1016/j.ins.2007.01.001>
- Ziari, K., Pourahmad, A., Fotouhi Mehrabani, B., & Hosseini, A. (2018). Environmental sustainability in cities by biophilic city approach: a case study of Tehran. *International Journal of Urban Sciences*, 22(4), 486-516. <https://doi.org/10.1080/12265934.2018.1425153>

[In persian]

- Ebrahimpour, M. (2020). Biophilic Planning: A New Approach in Achieving Viability in New Towns of Iran (A Case Study of Hashtgerd New Town). *Environmental Studies Quarterly*, 13(50), 39-59. [Link](#)
- Esmaeili, F., Babakhani, M., & Zarei, M. (2022). sustainable regeneration of inefficient urban textures with emphasis on catalyst strategy (Case study: Panbehrih Neighborhood of Qazvin). *Geographical Engineering of Territory*, 6(2), 289-308. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381490.1401.6.12.7.6>

- Esmaili, N., Golabchi, M., & Ghobadian, V. (2020). Evaluation of Customer Attraction Focusing on Biophilic Design Features in the Case Study of Saray-e-Moshir, Shiraz. *Utopia architecture and urban planning*, 13(30), 1-17. <https://doi.org/10.22034/aaud.2019.189276.1925>
- Pooyan, S., Tavakolan, A., & Kargar, B.(2023). Evaluation of informal settlements in Rasht in order to provide sustainable urban regeneration strategies. *Geographical engineering of the land*, 7(2), 433-446. <https://doi.org/10.22034/jget.2023.152194>
- Tabrizi, N., & Jafarpishe, M. (2022). Biophilic Approach in Urban Tourism (Case study: Isfahan City). *Journal of Tourism Planning and Development*, 11(41), 123-147. <https://doi.org/10.22080/JTPD.2022.23285.3673>
- tardast, Z., Meshkini, A., & Rajabi, A. (2021). Explain the Strategic Planning Model of Biophilic Tourism Case Study: Tehran Metropolis. *urban tourism*, 8(2), 65-79. <https://doi.org/10.22059/jut.2021.299414.782>
- Shaterzadeh, A., Khatibi, M., & Elahi, M. (2022). Development Of Quality Promotion Indicators For Maharlu Lake Tourism Based On A Biophilic Model Aligned with City Structure. *Tourism of Culture*, 3(11), 30-39. <https://doi.org/10.22034/toc.2023.367779.1097>
- Shokrani, M., & Nooraie, H. (2022). Analysis and Ranking of Fifteen Regions of Isfahan Metropolis based on Biophilic Urban Planning Approach Using Swara Method. *Human Geography Research*, 54(3), 1107-1124. <https://doi.org/10.22059/JHGR.2021.320908.1008275>
- Shirmohamadi, y., & hashemi b., zeynab. (1399). The Effect of Social Networking Activities on Brand Resonance (Cognitive and Emotional) and Loyalty of European Tourists in Tehran [in persian]. *Quarterly Journal of Social Tourism Studies*. 8(15). 144-123. [Link](#).
- Madahzad, M., Kokabi, M., & Haghighat Naeini, Gh. (2018). Designing an urban river valley with a biophilic approach (a case study of the Ken valley river). *The second international conference of new horizons in engineering sciences.tehran*. [Link](#)
- Movadat, E., & Valipour, M. (2020). eview and design the biophilic city inspired by the urban river(Case study of the city of Dezful). *Journal of Geography and Environmental Studies*, 9(34), 23-42. [link](#)
- Mirgholami, M., Medghalchi, L., Shakibamanesh, A., & Ghobadi, P. (1395). Developing Criteria for Urban River Restoration based on Biophilic and water sensitive approaches. *Manzar*, 8(36), 20-27. [Link](#)

COPYRIGHTS

©2025 by the authors. Published by University of Science and Culture. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

